

KALENDAR NAJSVETEJŠEGA SRCA JEZUŠOVOGA

KALENDAR ZA NAROČNIKE NOVIN I
MARIJINOGA LISTA.

XVIII. LETO.

NA 1921. LETO

Z dovoljenjem preč. knezoškofijstva v Maribori.

CENA 5 KRON.

Dobi se v Crensoveh, Prekmurje, pri vredništvu
:-: Novin, štero je kalendar na sveilo dalo. :-:

1929/18

Naročnikom!

Dragi naročniki! Lani smo vam dali vüpanje, ka z pomočjov Jezušovoga Srca letos vekši kalendar dobite do rok. To vüpanje nam je ne odplavalo. To matè vaš lepi zraščeni kalendar, pozdravlja Vas z starov ljübeznostjov, vabi Vas z bogatov vsebinov, čtite ga radi, prečitite ga od kraja do konca i vzemite si k srci njegove zlate opomine, štere vam z temi rečmi sadi globoko v srce: **Prekmurci, Slovenci, če ščete meti lepo bodočnost v novoj domovini, štero Vam je Bog dao, podpirajte njegove liste, liste krščanske.** Če si vsaka hiša v Prekmurji naroči tak evangeličanska kok katoličanska „**Novine**“, lepi tjedenski krščanski list, če si vsaka katoličanska družina privošči pobožen mesečen list, „**Marijin list**“, te jaz do kleti pa zrastem, debelejši postanem. To Vam pravim jaz kalendar Srca Jezušovoga. — Jaz urednik pa ešče pristavim to, ka te Novine i M. List tüdi zrasteta.

Črensovci, Prekmurje 1920. sept. 21. Osmina Križová.

Klekl Jožef,

vp. pleb. urednik.

1129/12

D 7806/1928

BLAGOSLOVLJENŌ NOVO LETO

1921

Premekljivi svetki.

Septuagesima	23. jan.	Sv. Trojstvo	22. maja
Pepelnica	9. febr.	Telovo	26. maja
Vüzem	27. marca	Srce Jezušovo	3. junija
Vnebohod	5. maja	1. Advent. ned.	27. nov.
Risalska ned.	15. maja		

Kvatrni in drügi posti.

- I. kvatre, postne 16., 18. i 19. februara.
- II. kvatre, risalske 18., 20. i 21. maja.
- III. kvatre, jesenske 21., 23. i 24. septembra.
- IV. kvatre, adventne 14., 16. i 17. decembra.

Posti pred vigilijami so s križcom (†) zaznamitvani, kakti k Risalom, Vsem Svetcom, Božiči i k Velikoj Meši. Na Velikoj Soboto po obedi mine post

Letni časi.

- Sprotoletje ali pomlad se začne 21. marca.
Leto ali poletje se začne 22. junija.
Jesen se začne 23. septembra.
Zima se začne 23. decembra.

Sunce i mesec

potemneta 1. 1921: Sunce prvič 8. aprila ob 7. vütri 52 min. vgojčno in trpi do 12. vütre 38 min. popoldne, drugič 1. oktobra ob 11. vütri 27 min. dop. in trpi do 3. ure 44 min. popoldne. Prvo potemnenje se pri nas vidi, drugo ne.

Mesec potemne: Prvič 22. aprila ob 5. uri 57 min. zjutraj; drugič 16. oktobra ob 9. vütri zvečer. Vidlo se bo pri nas samo 2. potemnenje.

Mesečna znamenja.

Mlad ●
Prvi krajec ☉

Pun ●
Zadnji krajec ☾

Vladarska hiša kraljestva Srbov, Horvatov i Slovincov.

Njegovo Veličanstvo krao Peter I. Karadordevič-Petrović (Karagjorgjevitj-Petrovitj) roj. 29. jun. 1. 1884 (po srbskom kolendari 12. julija), za srbskoga kralja zebrán jun. 2. 1. 1903 (po srb. k. 15. jun., koronan v Belgradi 8. sept. 1904 (po srb. k. 21. sept.).

Deca: Njeg. Visokost kraljevič Aleksander roj. na Cetinji 4. dec. 1888 (po srb. k. 17. dec.) Regent. — Princesa Jelena roj. na Reki (Fiume) 23. okt. 1. 1884 (po srb. k. 5. nov.), zdána 21. aug. (po srb. k. 2. sept.) 1. 1911 s Konštantinom Konštantinovičom, kotrigov bivše ruske carske rodbine. — Princ Jtirij rojen na Cetinji 27. aug. (po srb. k. 9. sept.) 1. 1887.

Narodni osvetki.

24. maja: Praznik naših apoštolov Cirila i Metoda.

28. junija: Vidov den, spomin na bitko na Kosovom 1. 1389.

12. julija: Rojstni den i god Njeg. Vel. kralja Petra I.

1. decembra: Osvetek nar. zjedinjenja Srbov, Horvatov i Slovincov.

17. decembra: Rojstni den Njeg. Vis. regenta Aleksandra.

Prekmurec pravi:

Sečen: Pavlov veter je ne dober. — Vedrno novo leto da nam dobro žetvo. — Či je toplo v januari, sprotoletje se pokvari.

Sušec: Topla Svečnica sneg, mraz prinese; mrzla Svečnica oba odžene. — Den Matjáša brezi léda, sledkar ga naprosi zléhka.

Mali traven: Kakše na den Mantrnikov je vreme, tákše nam štirideset dni ne pobegn.

Veliki traven: Sliša v aprili škodi rastlini, a vlažen april dá sada obil. — April slane ne trpi, či ednok že v njem grmi.

Risalšček: Za vol' mraza bod boječi, den Vrbanov pride z peči. — Dnevi Servac, Pongrac, Bonifacija lepi, z sladkim vinčekom nam napunijo kleti.

Ivanšček: Štirideset dni se nebo skuzi, če na Medarovo ž njega rosi. — Vidove megle se žito boji, či Mörčar jo vidi, že v žetvi dvoji.

Jakopešček: Jakob či je lepi, mrzli bodo svetki. — A obilna bo jesen, v vsakom sadi vsem ljudem.

Mešnjek: Velka meša lepa, vroča; si za vino moč, sladkoča. — Kakši je Lovrenc-Brtalanov den, takša po navadi bo nam jesen.

Mihalšček: Či na Mihalovo sever vleče, veliko zimo i sneg prinese. — Kakše je vreme na den Male meše, takše nam štirideset dni ne odteče.

Vresvišček: Moker Dioniz mokro zimo da, Gallus či je sühi lepo leto ma.

Andrejšček: Mraz Vsehsvetcov to pomeni, ka Martina den bo lepi.

Prosinec: Lucija krati den, je znano vsem ljudem. — Slaba bo letina, malo dobiš, či je mrokroča na sveti Božič. — Vüzem je na peči, či je Božič na trati.

Sečen — Januar

Süšec — Februar

1	S	Novo leto €	1	T	Ognjeslav (Ignac) p.
2	N	Ime Jezusovo	2	S	Svečnica
3	P	Genovefa	3	Č	Balaž p.
4	T	Tit, p.	4	P	Veronika, d.
5	S	Telesfor, pp. m.	5	S	Dobroslava (Agata), m.
6	Č	Sv. Trije kralji	6	N	3. predpostna
7	P	Zdravko, p.	7	P	Romuald, apat
8	S	Severin, ap.	8	T	Pust. Janoš ●
9	N	1. po treh kraljih ●	9	S	Pepelnica, Apolon.
10	P	Pavel, pušč.	10	Č	Šolastika, d., Viljem
11	T	Božidar, ap.	11	P	Prikaz. D. M. Lurske
12	S	Ernest	12	S	Humbelina, dev.
13	Č	Veronika, Bogomir	13	N	1. post. Katarina
14	P	Veselko (Hiorij) pk.	14	P	Zdravko (Valentin) m.
15	S	Maver, pušč.	15	T	Vitomir (Sigfrid) ●
16	N	2. po treh kraljih	16	S	Julijana, d., kvatre
17	P	Anton, apost. ●	17	Č	Donat i tov., m
18	T	Sv. Petra stol v R.	18	P	Simeon p., kvatre
19	S	Kanut, kralj	19	S	Julijan, sp., kvatre
20	Č	Fabijan i Sebeštjan	20	N	2. post. Elevation, p.
21	P	Neža (Agneš)	21	P	Eleonora, d.
22	S	Vince i Anastazij	22	T	Stol sv. Petra v A. ●
23	N	1. predpostna	23	S	Peter Damij. p.
24	P	Timotej, p. ●	24	Č	Matijaš, apost.
25	T	Spreob. Pavla ap.	25	P	Valburga ap.
26	S	Polikarp, p.	26	S	Vladoje (Viktor)
27	Č	Janoš Zlat., p. c. u.	27	N	3. post. Baldomir (Lean.)
28	P	Julijan, p.	28	P	Roman, apat.
29	S	Frančišek Sal.			
30	N	2. predp. Martina			
31	P	Peter Nol., sp. €			

Januar: Posvečeni sv. Družini: Jezuši, Mariji, Jožefi.

Februar: Posvečeni presv. imeni Jezušovomi.

Vreme: Sečen: Či dež ide na den novoga leta, tak bo tudi mešnjeka
Je januara mokriło, polje de slabo nosilo.

Süšec: Či je svečna mraz, je v malom travni moker obraz.

Kda se fašenk na sunci pečé, ti leto obilen pov nesé.

Januar meglen z snegom i velikim mrazom.

Februar deževen, proti konci meglen z snegom.

Mali traven — Marec

Veliki traven — April

1	T	Belko, (Albin) p. ☉	1	P	Hugon, p.
2	S	Simplicij, pp.	2	S	Francišek Pavl.
3	Č	Kunigunda, cas.	3	N	1. po Vüzmi (bela)
4	P	Kazimir, spoz.	4	P	Oznan. B. M. Dev.
5	S	Agapeta, m.	5	T	Vince Ferer, sp.
6	N	4. postna , Fridolin	6	S	Celestin p.
7	P	Tomaž Akvinčan	7	Č	Herman Jož. spoz.
8	T	Janoš od Boga, sp.	8	P	Blaženka ●
9	S	Frančiška Rimska ●	9	S	Marija Kleofa
10	Č	40 mantrnikov	10	N	2. po Vüzmi , Mehtilda
11	P	Heraklij, Cozim, m.	11	P	Leon I., papa
12	S	Budislav (Gregor)	12	T	Sava, m., Radovan
13	N	5. postna (tiha)	13	S	Varstvo sv. Jožefa
14	P	Matilda, kr.	14	Č	Justin, muč.
15	T	Klement Marija, sp.	15	P	Svetoslav, sp. ●
16	S	Hilarij i Tacijan	16	S	Bela, d.
17	Č	Jedert (Gertr.) d., Patr. ☽	17	N	3. po Vüzmi , Radoja
18	P	Ciril Jeruz., p.	18	P	Apolonij, muč.
19	S	Jožef zaročnik M. D.	19	T	Leo IX., Ema, d.
20	N	6. postna (cvetna)	20	S	Marcelin, p.
21	P	Benedikt, apat	21	Č	Anzelm, p. ●
22	T	Benvenut, p.	22	P	Soter i Kaj., pp., m.
23	S	Viktorijan, muč. ●	23	S	Jurij, m., Vojteh, p.
24	Č	† Veliki četrtek	24	N	4. po Vüzmi , Fidel S.
25	P	† Veliki petek	25	P	Marko, evang.
26	S	† Velika sobota	26	T	Klet i Marcel, pp.
27	N	Vüzem	27	S	Bogoljub
28	P	Vüzemski pondeljek	28	Č	Pavel od križa
29	T	Ciril, p.	29	P	Peter, muč.
30	S	Angela Fal., d.	30	S	Katarina Sij. ☉
31	Č	Modest, p. ☉			

Marc: Posvečeni sv. Jožefi.

April: Posvečeni božoj Glavi i sv. Janoši Evangelisti.

Vreme: Mali traven: Zemla de v leti malo pila, či v süsci je preveč vlage dobila.

Kak vreme pepelnice kaže, tak se celi post pokaže.

Veliki traven: Žito ma žmetno klasovjé, či česmigovec lepo cveté.

Či süsca sneg leti, se v travni že beli.

Marcius snežen, proti konci lepi.

April meglén i deževen.

Risalšček — Maj

Ivanšček — Junij

1	N	5. po Vüzmi , Filip i J.	1	S	Juvencij, muč.
2	P	Atanazij, p.	2	Č	Marcelin, muč.
3	T	Najdba sv. križa	3	P	Srce Jezusovo
4	S	Cvetko, (Florijan) m.	4	S	Francišek Kar., sp.
5	Č	Kristušov vnebohod	5	N	3. po Ris. Bonifacij
6	P	Janoš pred lat. vr.	6	P	Norbert, p. ●
7	S	Stanko, p. ☉	7	T	Bogomil, apat
8	N	6. po Vüzmi , Prik. Mih.	8	S	Medard, p.
9	P	Budislav Naz., (Greg.) p.	9	Č	Primož i Felicijan
10	T	Izidor	10	P	Marjeta Šk., kraljica
11	S	Mamert, p.	11	S	Barnaba, ap.
12	Č	Pankracij, m.	12	N	4. po Ris. Janoš F. ☉
13	P	Servacij, p.	13	P	Anton Pad.
14	S	Bonifacij, m. † ☉	14	T	Bazilij, p.
15	N	Risali. Prih. sv. Duh.	15	S	Vid, m.
16	P	Risaoski pondeljek	16	Č	Franč. Regis, sp.
17	T	Paskal, spozn.	17	P	Bratoljub (Adolf), p.
18	S	Venancij, m., kvatre	18	S	Srečko i Fortunat
19	Č	Celestin, papa	19	N	5. po Ris. Bogdan
20	P	Bernardin, kvatre	20	P	Silverij, p. m. ●
21	S	Zdravko (Valent.) kvatre	21	T	Vekoslav, (Alojzij) sp.
22	N	1. po Ris. Sv. Trojst.	22	S	Pavlin, p.
23	P	Viljem, vojv.	23	Č	Zdenko, Eberhard
24	T	Marija D. pom. kr.	24	P	Rojstvo Jan. Krst.
25	S	Vrban, pp.	25	S	Viljem, apat
26	Č	Telovo	26	N	6. po Ris. Ivan i Pavel
27	P	Beda sp.	27	P	Ladislav, kr., Hema
28	S	Avguštin, Milan	28	T	Leon, p. ●
29	N	2. po Ris. Magdal. P. ☉	29	S	Peter i Pavel , ap.
30	P	Berko, Noja, Štef. d. r.	30	Č	Spomin sv. Pavla
31	T	Angela, d.			

Maj: posvečen preblaženoj Devici.

Junij: Posvečen presv. Srci Jezušovomi.

Vreme: Risalšček: Risalšček moker, ivanjšček pa mlačen, kmet tisto leto boš žeden pa lačen.

Hladen majuš da dosta slame i sena.

Ivanšček: Žitno leto slabo rodi, kda se na Televo nebo skuži.

Vreme ivanščeka se v grtidni ponovilo bo.

Maj i junij većinoma lepi, okoli začetka i sredine veter, dež.

Jakopešček — Julij

Mešnjek — August

1	P	Presv. Rešnja krv	1	P	Verige Petra, Nada
2	S	Obiskavanje Mar. D.	2	T	Alfons Lig., Porcij.
3	N	7. po Ris. Heliodor	3	S	Najdba sv. Štef. ●
4	P	Urh, p. Berta	4	Č	Nedeljko, Neda. d.
5	T	Ciril i Metod ●	5	P	Marija D. Snežna
6	S	Miroljub	6	S	Gosp. zpremenitev
7	Č	Vilibald, p.	7	N	12. po Ris. Kajet., sp.
8	P	Jelislava, kr.(Elizabeta)	8	P	Milan, p.
9	S	Veronika, dev.	9	T	Roman, muč.
10	N	8. po Ris. Ljubica, d.	10	S	Lovrenc, muč.
11	P	Pij I, p.	11	Č	Zužana, muč.
12	T	Mohor i Fortunat ☉	12	P	Klara, dev.
13	S	Marjeta, d. m.	13	S	Hipolit i Kasijan, m. †
14	Č	Bonaventura, p.	14	N	13. po Ris. Evzebij, p.
15	P	Vladimir, vojv.	15	P	Vneb. D. M. Vel. meša
16	S	Škapul. D. M. Karm.	16	T	Rok, spoz.
17	N	9. po Ris. Daroslava	17	S	Miron, Mira, muč.
18	P	Miroslav (Friderik)	18	Č	Jelena, d. ●
19	T	Zora, m., Vince Pavl.	19	P	Ludovik Toled., p.
20	S	Česlav, sp. ●	20	S	Bernard, ap., Štefan kr.
21	Č	Danko, Olga	21	N	14 po Ris. Ivana F., d.
22	P	Marija Magdalena	22	P	Timotej, muč.
23	S	Apolinar p.	23	T	Zdenko, p. (Filip) B. sp.
24	N	10. po Ris. Kristina	24	S	Jernej, Bertalan, ap.
25	P	Radoslav, ap. (Jakob)	25	Č	Ludovik, kralj
26	T	Ana, m. M. D.	26	P	Cefirin I, pap. ●
27	S	Rastislav, m.	27	S	Zlatko, m. Jožef Kal.
28	Č	Vladko, pap. (Inoc.) ☉	28	N	15. po Ris. Avg., p.
29	P	Marta, dev.	29	P	Obgl. Jan. Krst.
30	S	Abdon i Senen, m.	30	T	Roza Limanska
31	N	11. po Ris. Ognjeslav	31	S	Rajko, sp. (Rajmund)

Julij: Posvečeni presv. Krvi Jezušovoj.

August: Posvečeni prečist. Srci Marijinomi.

Vreme: Jakopešček: Štirideset dni bo še lepo, či je drugi den julija vedro. Vreme desetega jakopeščkega, tudi za mešnjek obvala.

Mešnjek: Kda je na Lovrencovo grozdje mehko, Goričanec si obeta vino sladko.

Črv ti orehe pokvari, če je Ivan glavosek škropi.

Julij, vročina, sňho vreme z malov spremembov.

August moker.

Mihalšček — September

Vsesvišček — Oktober

1	Č	Ilij, ap., Verena, d.
2	P	Štefan, kralj ●
3	S	Doroteja, d. m.
4	N	16. po Ris. Rozalija, d.
5	P	Blagoslav
6	T	Hermogen, m.
7	S	Bronislava, nuna
8	Č	Rojstvo Mar. Dev.
9	P	Korbinijan, p. ●
10	S	Mikloš T., sp.
11	N	17. po Ris. Prot. i Hij.
12	P	Ime Marije D.
13	T	Notburga, d.
14	S	Povišanje sv. križa
15	Č	7 žalosti M. D.
16	P	Ljudmila, dev.
17	S	Lambert, p. ●
18	N	18. po Ris. Jož. Kupert
19	P	Jenko, m. (Januarij)
20	T	Evstahij, muč.
21	S	Mataj, ap., kvatre
22	Č	Maoricij, m.
23	P	Tekla, d. m., kvatre
24	S	Mar. D., kvatre €
25	N	19. po Ris. Kleofa, sp.
26	P	Ciprijan i Justina
27	T	Kozma i Dam., m.
28	S	Venceslav, m.
29	Č	Mihao nadangel
30	P	Medo, Jeron., sp. (Orem.)

1	S	Remigij, p. ●
2	N	20. po Ris. Angeli čuv.
3	P	Evald, muč.
4	T	Frančišek Ser., sp.
5	S	Velimir, p.
6	Č	Vera, d. m., Brunon
7	P	Rožnovenska D. M.
8	S	Brigita, dovica ●
9	N	21. po Ris. Dion., p.
10	P	Frančišek Borg sp.
11	T	Nikazij, p.
12	S	Maksimilijan, p. m.
13	Č	Slavoljub, kr. sp.
14	P	Kalist, papa m.
15	S	Terezija, dev.
16	N	22. po Ris. Gal. ap. ●
17	P	Jadviga, kr. (Hedviga)
18	T	Lukač, evang.
19	S	Peter Alk., sp.
20	Č	Janoš Kanc., sp.
21	P	Orša, dev. m.
22	S	Kordula, d. m.
23	N	23. po Ris. Janoš Kap.
24	P	Rafael, nadangel €
25	T	Krisant, m.
26	S	Evarist, p. muč.
27	Č	Sabina, m.
28	P	Simon i Juda, ap.
29	S	Narcis, p.
30	N	24. po Ris. Klavdij, m.
31	P	Vukoslav, p. † ●

September: Posvečeni angelom čvarom in Mariji sedem žalosti.

Oktober: Posvečeni Kralici sv. rožnoga venca.

Vreme: Mihalšček: Či sveti Mihao drži z žerjavi, pred Božičom se ne mej zime bojati.

Jaj ti stavec, še za pečjov boš juhetao, či de zolc s sevrom na Miho!ovo pometao.

Vsesvišček: Zima raa z repom bdiye, či dugo toplo sunce sije Kakše je vreme na Oršinje, na takšem se rada zima nese.

September na sredi i na konci lepo, ove dni vretend, spremljivo. Oktober samo na sredi lepi.

Andrejšček — Novemb.

Božič — December

1	T	Vseh svetcov	1	Č	Božena, m.
2	S	Vseh vernih duš	2	P	Bibijana, muč.
3	Č	Viktorin, Krstivoj	3	S	Francišek Ksav. sp.
4	P	Dragotin (Karol), Živan	4	N	2. adv. Barbara, d. m.
5	S	Mirko (Imre)	5	P	Sava, ap.
6	N	25. po Ris. Lenart, ap.	6	T	Mikloš, p.
7	P	Angelko, p. (Engelb.) ☉	7	S	Ambrož, p. c. uč. ☉
8	T	Bogomir, p. (Gottfried)	8	Č	Nevtepeno, pop. D. M.
9	S	Božidar, muč. (Teodor)	9	P	Peter For., p.
10	Č	Andrej Avelin sp.	10	S	Loretanska M. B.
11	P	Martin, p. Teodor Mena	11	N	3. adv. Damaz, p.
12	S	Davorin (Martin) pap.	12	P	Sinezij, muč.
13	N	26. po Ris. Stanko K.	13	T	Lucija, dev.
14	P	Jozafat, p.	14	S	Dušan p., kvatre
15	T	Lavoslav, v. (Leop.) ☽	15	Č	Kristina, dev. ☽
16	S	Edmund, p.	16	P	Čedomila, d., kvatre
17	Č	Budislav, p. (Gregor)	17	S	Lazar, p., kvatre
18	P	Odon, apat	18	N	4. adv. Gracijan, p.
19	S	Jelislava, kr. (Elizab.)	19	P	Nemezij, m.
20	N	27. po Ris. Srečko, sp.	20	T	Liberat, m.
21	P	Darüvanje M. D.	21	S	Tomaž, ap. ☾
22	T	Cecilija, dev. m. ☾	22	Č	Demetrij, m.
23	S	Milivoj, p. m., (Klement)	23	P	Viktorija, dev.
24	Č	Kreševan, m., Jan. križ.	24	S	Adam in Eva †
25	P	Katarina, dev. m.	25	N	Rojstvo G. Božič
26	S	Konrad, p.	26	P	Števan, mant.
27	N	1. adv. Virgilij, p.	27	T	Janos Evang., ap.
28	P	Eberhard, p.	28	S	Drobna deca
29	T	Vsi sv. 3. r. sv. Fr. ●	29	Č	Tomaž, p. ●
30	S	Andrej, ap.	30	P	David, kr.
			31	S	Silvester, pap.

November: Posvečeni priprošnji za verne duše.

December: Posvečeni Božemi Deteti Jezuški.

Vreme: Andrejšček: Na Božič gazo boš po blati, kda se Martinova goska šklai po ledi.

Mlatec se veseli mertika, či sneg na sūha spadne tla.

Prosinec: Pun mesec blūzi Božiča, južno vreme nam zagviša.

Dež, veter pred Božičom, delo da pokopičom.

November prve dni lep, zatem spreteuljiv, moker, na konci spadne sneg.

December na sredi lepi, ove dni megla, veter, na konci sneg.

Gospodi v oltari.

Gospod, ti poznaš mené,
Moje potrto srcé,
Srce, ki ti duše spravlja
Težko-bridko o že zdavna ...
Ti poznaš mené.

Ti poznaš mi poti ...
Joč križa ž njih doni:
Strašno trnje i prepadi
So na njih mi samo znani.
Krv se ž njih cedi.

Duše ti iščem Gospod,
Ti znaš, le duše povesod.
Tvoje duše z zanke svêta,
Da bi bila vsaka sveta,
Rešiti želem.

Poznaš, Gospod, sva sina
Pogled ga tvoj predira:
V njem so edne misli, žele ...
V ete venček so se splele:
Jezuš naj živé!

Jezuš naj živé — živé!
To ponavlja mi srce,
To guči — grmi — šepeče,
Lè za to ječi, trepeče,
Znaš za to Gospod.

Gospod, ti poznaš mené,
Vidiš me vsikdar kre sé. —
Leta dugo dan za danom
Se ti vklanjam pred oltarom
Grešnik ubogi.

Leta dugo vsaki den
Srce le za Té odprem,
Iščem tvoj'ga Srca želo,
Da bi vel'ko diko želo
Pri vseh dušicah.

To ščem... Ti poznaš mené...
Za to mi žitek teče ...
Za to ... Za té ... Za tvojo čast,
Naj srce nam ne vživa slást,
Ne ... nego Tebé.

Jezuš, že rad bi te meo,
K tebi gor splezo kak meo ...
Ma britko-sladka križna pot
Naj hitro vodi me odtod
Gor k tebi, Gospod.

Srčen.

Nesebično ljúbimo Jezušovo Srcé.

Nesebično, to je ne sebi na vremenitni hasek ljúbimo Jezušovo Srcé. Z tem ne včinimo drügo, kak je samo Jezušovo Srcé včinilo. To je iskalo samo naš hasek i diko nebeskoga Očé. Delajmo mi ravnotak. Živimo, naj hasnimo Srci Jezušovomi i odičimo našega dobrega nebeskoga Očo, šteroga večni Šin nosi v svojih človečih prsah nam predrago i premilo Srcé Jezušovo.

Že sv. Pavel apostol se britko toži: „Vsi svoje išcejo, ne pa to, ka je Jezúša Kristuša“ (Filip. II. 21.) Pa on je samo nas iskao, samo za našo srečo je bilo njegovo bože Srcé. Vsi svoje išcejo. Vsi, skoro vsi so sebični, nesebičnih je malo, na prstah bi je človek lahko prešteo. Eden išče bogastvo, drugi zdravje, tretji kinče, štri dosta njiv, peti lepoto, šesti znanost, sedmi visoko čast a vse to za sebe. Ka bi iskali povrnjenje grešnikov, srečno smrt vmirajočih, ka bi devištvo podpirali, Jezušove namestnike proti ogrizavajočim zagovorili, dobre knige podpirali, sirotam vsakdnešnji zaslužek

voščili, podirajoče krščanske šole, cerkvi podarili, gorečnost pri sv. prečišča- vanji büdili, dosta dūš na veselje Srci Jezušovomi sem spravili — što o što moli, dela v té namen! Velika večina ljudi ne pozna Jezušovoga Srca i se ne potrūdi, da bi spunila njegove žele, išče samo sebe, samo svoj vremenitni časni dobiček. Pa to Srcé je nasprotno delalo, samo za nas je bilo, živelo, vmrlo i vse kaj je melo samo nam je razdelilo!

Po sv. Pavli apoštoli nam pravi sv. Dūh Bog, večna pravica: „Za vašo voljo je siromak postao, gda je bogat bio, naj po njegovom siromaštvi vi obogatite.“ (II. Kor. 8-9). Na veliko bogastvo je bilo Zveličarovo Srcé navezano i to vse je ostavilo za nas. Veliki kmet svoje kmetijo razdeli siromakom, naj tei ne do brez zemlje, on sam pa želar po- stane. Ste čüli že kaj takšega? Je gda sveta že bilo tak darovitno kmečko srce. Pravimo ka je bilo; pravimo ka je ešče králevsko tekše bilo; králev- stvo razdelilo, vendar toliko niedno ne dalo i ne moglo dati kak Jezušovo i tak veliko nezahvalnost kak to niedno ne ženjalo za svoje dobrote. Čeravno je vse dalo, vendar: „vsi svoje iščejo ne pa to ka je Njegovoga. Pa bi radi znali kaj je Jezušovo Srcé ostavilo za nas i nam. Poslušajte božo reč, štera to svedoči: „Tvoja so nebesa i tvoja je zemlja, celi sveti ka ga napunjava si ti vtrdo.“ (Ps. 88-12). Bog nosi v svojih človečih prsah Srcé, bože je to Srcé. Moč toga Srca je potrdila svet, šteri celi njemi sliši. Vsi kinči, vsa kraljestva, vsi svetovi na nebi i naš mali ze- meljski so njegovi. I vendar v štali pride na svet i z miloščine (álmoštva) žive. I vendar nagi na križi vmerje i za zadnje počivališče dobi túji grob. Zakaj? „Naj bi po njegovem siromaštvi mi obogateli.“ naj bi zavolotoga njegovoga siromaštva, štero je neskončne i neprecenlive vrednosti pred Bogom, mi rešeni pekla njegove neskončne, neprecenlive kinče v nebi vekomaj vživali.

„I nebes nebesa te ne morejo zapopasti“ (III. Kral. 8-27), „Oš nebes je vzvišenejši“ (Job XI. 8). To je njegova čast i slava, tak ve- lika njemi ide, ka je niti večna, nezmerna nebesa ne morejo zapopasti... Človek pa preklinja toga Boga, se ogiblje njegovoga Srca... Pred najprostestim i i najzavrženejšim človekom se lepše držijo, kak pred tem najboljšim Srcom... Ono puno večne slave ne slūži od milijonov, da bi je pozdravili, v oltarskom svetstvi, ne slūži, da bi se pred njim konči tak pošteno obnašali, kak se obnašajo v krčmi med pivci, šterim dajo poštenje, Njemi, Večnomi Bogi je pa odtegnejo... Siromaški Jezuš... .

„Niti nebesa neso čista pred njegovim licom“ (Job. XV.-5) svedoči sv. Dūh od njega. Tak čista je kak Večna Modrost, štera se je člo- večila i nosi v sebi Jezušovo Srcé, ka „nikaj zamazanoga ne pride k njej“ (Modr. VII. 25). I to neskončno čisto Srcé prebiva v prašnatih cerkvah, v črvojednih oltarih, krasota njemi je pavočina i blato od mūh. Pa le prebiva, pa le ostane, naj more čistiti nečiste, zamazane dūše! Si vūpa što lepo obleko zato vtepti naj stem drugoga opoti, ka de pazo na svojo? Je što tak nesebičen? Jezuš je neskončno bole. Svoje večnolepo Srcé položi med gnūsobe, naj te opere. Pa da bi se še dale zmvati! Večina grdih dūš beži pred njim, zaman se vlači za nje nebeska čistost... Pa li ne povrže naših oltarov to Srcé... ! Jé gde vekša nesebičnost?!

„Jezerokrat jezero njemi je dvorilo i desetjezerokrat stojezero jih je stalo okoli njega“ (Daniel VII. 10). Milijone i mili- lijone najčistejših angelov vseh devetih vrst je vido stati sveti Daniel prorok okoli tistoga, ki nosi v sebi Srcé Jezušovo. I vse te nebeske vladare je po-

vrgo pa prišo na zemljo po nas kak najveksi siromak. Zadovoljen je bio tū z službov siromaškoga sv. Jožefa, na krili sirote matere ga je par bogih pastirov pozdravljalo v raztrganom oblačili, kda pa odraso, vu nešterih ribičah i 2—3 ženskih je meo svojo skromno dvorbo . . . Vidite kam je prišo? Spoznate razloček med njegovim nebeskim i zemelskim življenjom? Pa zakaj te veliki razloček? Naj bi mi obogateli, naj bi dobili angelsko službo, štera je njemi šla, naj bi vladarje nebeski na nas pazili, nas vodili, nas pripelali na veliko slovesnost nebesko: na naše kronanje . . . I kak te, kda je še po zemlji hodo, tak i zdaj v tabernakli koga ma za dovrjenike? Što njemi služijo? Največkrat je sam v cerkvi! Par vör včasi ma obiskovalce, a vsikdar jih menje ma kak svet i hūdi dūh. Pa štere ma, so lahko angeljev. Grešniki ubogi, ki čeravno ga ljubijo, vendar so proti angelom menje kak črv proti krali. Pa je zadovolen ž njimi, zadovolen, ar nešče kak je pravo za sebe službe nego drugim šče služiti. Jé vekša nesebičnost? Jeste srcé k Jezušovomi spodobno?

Jezušovo Srcé je neskončno nesebično, išče samo moj hasek. Ka pa delam jaz? Za koga živem? Za kaj mi bije srcé? Za svet? Za peněz? Za jelo — pilo? Za ples? Siromaško, malo, sebično srčece! Se ne veš više vzdigniti. Naj te više pomaga zgled Jezušovoga Srca. Lepše, vekše reči ljūbi, te najvekse i najlepše reči ljūbi, samo Jezušovo Srcé ljūbi — moraš je ljūbiti! Poslušaj! Posvetiteo toga Srca, Sv. Dūh. ti grmi to zapoved: „Če što ne ljūbi našega Gospoda Jezuša Kristuša, naj bo prekleti“ (I. Kor. XVI. 22). Ljūbi Jezušovo Srcé! Želi tisto, kak žele Ono, delaj tisto, kaj de Onomi na radost! Ljūbi Jezušovo Srcé! „Ljūbezen je — pa — potrpljiva . . . je ne nevoščena . . . se ne da razdražiti . . . ljūbezen vse pretrpi“ (I. Kor. 13. 4-7). To Bog pravi. Z tov ljūbeznoštjov ljūbi Jezušovo Srcé — ta, samo ta ljūbezen je nesebična.

Plavala je galiya

Narodna.

Plavala je galiya po morji,

Plavala je galiya po morji,

Plavala je galiya po morji

Haj!

Srečala je z Beltinec devojko.

„Ka me gledaš, nikaj te ne pitam?“

„S čem pa ti svoje golobe hraniš?“

„Sebe režem, vse golobe hranim.“

„S čem pa ti svoje golobe pojiš?“

„Skuze točim, vse golobe pojim.“

Igrala je igrala Radujova banda;

Plesala je, plesala beltinska devojka.

Rešena vganka.

Zakaj pa ljudjé tak radi na dūhovnikah slabo vidijo, zakaj njim vse hūdo pripišujejo, zakaj jih vnogi tak sovražijo? Zakaj njé i samo njé? Oficérovo, šteri so je v boj vodili, uradnikov i drugih, šteri so meli tūdi kaj opraviti z bojnov, nikaj ne sovražijo. Ve je jedino prav, da jih ne sovražijo. Ali

zakaj pa duhovnike, šteri so z bojom gotovo menje meli za opraviti? To je vganka. Pa jo moremo rešiti. Priti njoj moremo do dna, do korenja.

To vganko rešiti (vgoniti) je lahko. Duhovniki so toga sami krivi ar neščejo sebi dobro. Zakaj pa ljudem nikaj veselja ne privoščijo? Če bi duhovniki steli uživati mir i prijaznost, bi mogli delati ščista nači. kak zdaj delajo. Predgati bi etak mogli: „Bratje veselte se, ešče ednok pravim, veselte se! Zato ljudjé boží, privoščite si pijače, brez štere ne na sveti nikšega veselja; idite v krčmo, zapovejte si jo i privoščite si je, da de pod sto tekla. Pa zavrtite se pošteno, posebno ponoči je najpripravnejši čas za to, te konči podnevi lahko spali! Pa dečki, glejte, da de meo vsaki svojo deklino (šoco)! To je najpripravnejša družba za mladoga dečaka. Kda se je navoliš, jo pa pustiš i drugo dobiš, ve jih je dosta! Ve dekle, le rade hodite dečkom na roko!“ — Če bi duhovniki tak predgali, bi vnogi — nej vsi — pravili: To so vam popi! Takše smo si že davno želeli. Tüdi v gostilno bi mogli iti, vinske bratce vküp pozvati i pošteno za pijačo dati. Potem bi bili pri krčmarah bole zapisani, kak so zdaj.

Duhovniki pa neščejo tak predgati i delati, nego ravno naopak, ljudem takše veselje zabranjüjejo i zato so vsi križi nad njimi. Duhovniki se vstavljajo grešnomi poželenji — i to vzbüja odpor. Da, duhovnik se borí proti vsem strastem i vse strasti se borijo proti njemi. To je rešitev vganke.

Človek žele biti prosti, neodvisen, samostojen. Delati, gučati, misliti, ka sam šče. Ka bi mi što ravnao i zapovedavao? To si ne dopüstim. Tak si vsaki misli, če se že toga zave ali ne zave. Prostost je človeki jako prijetna. Sami svoji smo, delamo, ka ščemo! To se prijetno glasi. Zdj pa stopi duhovnik pred ljudstvo s knjigov zapovedi božih i cerkvenih v roki i pravi: Krščenik, to moreš i to moreš, če ščeš prav živeti, to i to pa ne smeš! Ne vmori, ne praznüj, ne kradni, ne laži, ne ogrizavaj, ne želi nikaj hüdogo. Te se pa vzdigne nekaj tajnoga (skrivnoga) v človeki, gizda se zdigne v njem, pa što bi mi zapovedavao i prepovedavao, što me vezao i omejüvao? I začinja se v srci (ne v vsakom) roditi odpor, nevolá, mrznja, sovraštvo proti tistomi, šteri njemi brani delati, ka bi sam šteo. Človek se toga morebiti niti ne zave, a je tak i ne nači. Što količakj pozna človečo naturo, zna, da je to istina. Što to taji, človeka nikak ne pozna ali pa nori sam sebe i druge. Če to ne bi tak bilo, zakaj so pa te sovražili i pobijali tüdi ljudjé, šteri neso nikomi nikaj zaonoga včínoli, ljudjé nedužne i svete, kak sv. Števana i milijone njegovih tovarišov? Če to ne bi tak bilo, kak bi bilo mogoče, da vnogi sovražijo duhovnika — ne ar je slab ali da bi njim kaj hüdogo prikacáo, nego samo zato, ar je duhovnik? Navadno ljudje sovražijo samo tiste, šteri so njim kaj hüdogo včínoli. I če bi na duhovnikah grajali samo to, ka je zaistino graje vredno, što bi se mogo pritožiti? Tü pa se zabavlja (norčari) i sovraži poprek brez kakšega vidnoga zroka. Zakaj? Zato ka je duhovnik, čeravno slabostim podvržen sam na sebi živa predga i za grešnike karajoča düšna vest. To i nikaj drugoga ne more biti zrok, da nešteri čarne süknje viditi ne morejo, da njim skipi žuč, kda jo zaglednejo, kak purani pri pogledi na rdečo cünjo. S tem je vganka vgonjena.

To so naravni zroki sovraštva do duhovnikov. Itak si pa s tem skoro ešče ne moremo popolnoma razlagati te prikazni. Ali se ne skriva za tovi rečjov šče nekaj drugoga? Da če bole natenko pomislimo, moremo včasi praviti, da pri tom delajo tüdi tajne sile (moči) . . . Ali ne vidimo na sveti včasi reči, od šterih nehoté pravimo: to ne človeče, to je peklensko, šatansko!?

Pa to ne samo tak povedano, nego je istina. Če se spomnimo, kak so mantrnike mučili, ve bi bio namen popolnoma dosegnjen, če bi je bili kratkomalo obglavili — zdaj pa tak zbrane, dugotrpeče, nečloveče moke (na priliko za nohte cvetke zabijati, z klepačom zobe izbijati — pomislite ka se to pravi!) i pa to veselje nad takšimi mokami. Če je človek, šteri to dela, ne sam šatan, more pa biti neko drugo bitje, štero v njem i po njem to šatansko delo zvršava. — Pa tudi če pomislimo, ka so duhovniki vse za slovenski narod včinoli ne samo v verskom, nego v narodnom, gmotnom (posojilnice, dužnikom na fal intereš itd i kulturnum (včenjé) pogledi, — pa primerjamo s tem to večdesetletno „popovsko gonjo“ (ogovarjanje, potvarjanje, preganjenje ravno dobrih, delavnih duhovnikov) po slovenskih časopisah, (novinah, kak srdito so se zaganjali v nje kak največše sovražnike naroda, moremo praviti: to nej naravno; zdrava pamet si toga skoro ne more razložiti . . . Le čuđiti se je, da je naš narod ostao, pri vsem tom ešče natoliko veren.

Sezna, brez „uspeha“ (haska) njihovo delo ne bilo: vnogo so jih pokvarili, vnogo odtrgali od cerkve i od Boga, vnoge oropali — zveličanja . . . I komaj ka je bojna minola, še nej popolnoma minola, že so začeli páli po staroj navadi. Če smemo sklepati po pisavi nekih listov, moremo praviti, da nešteri ljudjé besnejo od sovraštva do duhovnikov i do cerkve. I če gledamo i poslušamo po spraviščah kriče i divjanje, moremo sklepati: tü odzajaj more skrita biti neka druga moč. Ve se druge stranke (part) tudi med sebov pobijajo, a nikdar tak srdito, kak kda se ide proti veri, ali kak pravijo proti „klerikalizmu“ (našo krščansko stranko „Kmečko Zvezo“ ali „slovensko ljudsko stranko“ tak conajo). Kda se ide proti toj stranki, te se stranke, štere so med sebov nasprotne kak voda i ogenj, se med sebov pogodijo i „z združenimi močmi“ po njej vdarijo. Dokazali bomo drugi pot, da je nešterim, ki dosta gučijo od naroda i domovine, sovraštvo do cerkve i duhovnikov več kak narod i domovina i drugim, šterih program je (cio) socialna reforma (ali revolucija), sovraštvo do cerkve i duhovnikov več kak socijalna reforma ali revolucija; da je to sovraštvo najmočnejša duševna sila na sveti . . . Spominamo se med drugim kak grde laži so si med bojom ednok zmislili od ljubljanskoga püšpeka (škofa), je dali štampati i širili med vojaštvom. Zakaj? — Kak povedano, naravno je, da ljudje sovražijo tiste, ki so njim sovražni i škodljivi (i niti to nej dovoljeno!) Tü je pa takše sovraštvo brez kakšega vidnoga zroka! Kak si moremo to razlagati? Ne moremo nači kak praviti: to je šatansko! . . . Da neso nej prazne Kristušove reči od peklenskih vrat, štera se mlatijo v Petrovo pečino (Matercerkev). Dügoč je pa pravo Kristuš Petri: „Šatan vas je šteo meti, da bi vas presejao kak pšenico“. Kak tedar, tak dnesden žele šatan presejati i zmleti tiste, šteri se vojsküjejo proti njegovomi kräljestvi. No naj se što ešče tak špotljivo smeje — za verne kršćenike ne nikšega dvöma, da je tü zmes tudi peklenska moč . . . To nam vganko še bole razrešuje. Zdaj nam je ta reč popolnoma jasna.

V nekom horvatskom listi smo čteli nedavno dve zanimivi zgodbici. šterive prijetno posvetita ravnodzaj povedano. Zapisao jih je vojni plebanoš (župnik) v Zagrebi, Rihtarič Matjaš. Etak se glasita:

1. Nešteri den se sprehajam med Dubrancom i Odrov pa molim brevir. Pridem do pastera, šteri je svinje paso. „Hvaljen Isus!“ me pozdravi. „Ka delaš?“ ga pitam. „Svinje pasem.“ „Čuješ“, pravim, „ti si pastér i jaz sem tudi pastér. Ali je kaj razložka med nama?“ Dečko se nasmeje i pravi: „Vi ste pastér düš, jaz pa svinj.“ „Ka misliš, što rajši poslušá, tebe tvoje svinje

ali mene moje duše?“ Dečko se zamisli i odgovori: „Dobre duše vas rajši bogajo kak mene moje svinje: so pa tudi takše duše, štere vas menje poslušajo kak mene moje svinje. Pa tudi takše so, kak sem čuo, štere se valajo v blati kak moje svinje.“ „Ti misliš v grehi?“ „Da v grehi preklinjanja, kraje i nečistosti.“

2. Na Šalati (breg za stolnov cerkevjev v Zagrebi) srečam dimnikara (rafonkerara, roraša). Pristopim k njemu i njemu pravim: „Čujete prijateo, šteri zmed naj je bole čaren, vi ali jaz?“ Čarni mož se nasmeje i neve ka bi odgovoro. „Tak e čaren vi, čaren jaz. A kaj mislite, na koga svet kak čarnoga bole mrzi, na vas ali na mene?“ „Vsakvojački na vas“, pravi dimnikar. „A zakaj?“ „Zakaj? Zato ka vi čistite duše, jaz pa dimnike (rora). Da jaz čistim dimnike, to vruga malo moti. A da vi čistite duše, to ga moti pa ešče kak. Zato preganja vas i vse duhovnike.“ „Pa jaz vas nesam pitao, na koga mrzi vrag, nego na koga bole mrzi svet.“ „E, kaj je svet! Svet se ravna po hüdrom duhi“ — pravi dimnikar. (Iz prelepe knjige „Primate tatú“, štera se dobi v Ljubljani v jugoslovenskoj tiskarni po 2 K).

Ftiček mili ti

Narodna.

„Ftiček mili ti, ftiček mili ti,
Ti boš šou zdaj z menov!
Ka boš mojemi, ka boš mojemi,
Sineki popevao.“

„Jaz pa nebom šo, jaz pa nebom šo
Ti bi mene bujla;
Pérje moje bi, pérje moje bi
Dol z mené poskübla;
Meso moje bi
Šáma ti pojela;
Čonte moje bi
Vse do edne tá lüčila,
Jaz pa ráj zletim
V dozorzjeno pšenico;
Tam se naskümlám
Dozorzjene pšenice.
Zatem pa odletim
Na to bistro vodo;
Tam se napijém
One bistre vode.““

„Novine“ i „Marijin List“ pod boljševiski.

Zadnje „Novine“ pred boljševiski so izišle 1. 1919. marca 23. Nosile so 12. številko. Te smo že meli komisara dr. Obala, šteri je prve dni marca gučao v Soboti od autonomije, štero bi pripravna bila dati Karolyijova vlada

nam Slovencom, kak naznanjajo Novine. Zednim pa tudi opominajo: „Slovenci, ne zaspite. Pazte, da ne oslepijo vas s sladkimi rečmi. Drobtine nam ne dojdejo“. Madjaroni so naime proti svojimi lastnimi narodi delali i obečano autonomijo z največjim srditim preganjanjom dol pobijali. Dolenski g. pleb. mlajši Klekl Jožef, naš narodni nedužen mantrnik je bio te urednik Novin. On je zapisao te reči. On je v toj zadnjoj številki naznato nadale boj za krščansko stranko proti nekrščanskoj stranki malih kmetov i socialnih demokratov, šteri zadnji so v Soboti s strojnimi puškami (mašinskimi) razbili shod krščansko mislećih kmetov, pri šteroj priliki so v ramo strelili tudi gospo dr. Škrioca, zdravnika. „K nam najbliže stoji krščansko socialna stranka, — pišejo te zadnje Novine. „Bi podpirali stranko malih kmetov (Kisgazdapárt) nego ona je odplavala od nas na drugi breg. Mi za njov ne bodemo šli. Či kaj šče, naj nazaj pride“. (Stranka malih kmetov se je naime razdvojila, en del je odvrgo podlogo vere) . . . „Za krščanskoga človeka je nej socialna demokracija. Ka ona dobroga želi, je vse najti v krščanskem socializmu; ka pa v njej zavržti, s toga ne prosimo! V prišestnom številu razložimo razloček med dvojov strankov. Vsaki se lahko prepriča, da sta tak nasprotni, kak ogenj i voda. Slovenci! Pazite, da vucje ne pridejo med vas v ovčenom gvanti!“

A toga obečanja urednik več ne mogo spuniti, razločka med krščanskim i socialnodemokratičnim naziranjem ne mogo popisati. Prišestna številka Novin je že boljševiška bila. Obliko so obdržale kak prve samo saga je bila druga, zato ka so je drugi ljudje vrejüvali. Ceno Novin so taki podignoli. To je bila prva stopnja. Vreditelstvo so si razdelili etak: nadvrednik: Pusztai Jožef (martjanski učiteo i kantor) dela nadpomomočnik (nova reč slovenska iz boljševiškoga slovara), odgovoren vrednik Tkalec Vilmoš (črensovski učiteo i kantor), Kološa Jožef (dijak z Ivanec, šteri še cele gimnazije ne zvršo). Lastnik i izdajatelj: Tkalec Vilmoš. Na prvaj strani so „Oglas“ poslali gospodje boljševiki slovenskomi ljudstvi. Te se etak začne: „Oglás k ljudstvi slovenske okrogline! Delavci! Pürgarje! Soldaeje! Vdarila je ona vöra, gda je proletarstvo prisiljeno na to, ka naj samo vzeme v roke ravnanje vlade i se zasvojo prišestnost skrbi. Tomi zrok je Antant. Zakój voljo? Zato ar so našo domovino raztepsti, raztrgati, nas pa pod oblast česki, romanski i jugoslovanski roparov štelj spraviti . . .“ Nadale razpravlja zroke boja oglas i naznani ka je nastavljen direktorij za Prekmurje pod imenom: „Slovenski tanač Delavcov.“ V tom tanači so bili pod vodstvom komisara Tkalca i te Oglas tudi podpisali Dr. Ritscher Šamu, Füleky Jožef i Černovič Šandor, en fiškališ, en dijak, en oštarjaš, pa eden učiteo po stani, po veri pa eden židov, eden evanđelicanec pa eden katoličanec. Po narodnosti se nieden ne meo za Slovence. Kak so pa prišli boljševiki do Novin? Gda je v Pešti grof Károlyi boljševikom dao prek ravnanje orsaga, so tei naednok zaplenili vse tiskarne, vse liste, ves papir z ednov rečjov celi štamp i prejšnjim lastnikom kratko naznanili, ka je to vse več ne njihovo, nego boljševiške države.

Mojih Novin zaplentev sem etak dobo na znanje. Pred 30. marčom, šteri den so prvič zišle boljševiške Novine, sem v cerkvi opravljao svoje molitve. Med njimi pride po mene dekla pa mi raznani, ka me iščeta dva gospoda. Še sem taki, a meo sem slabe slutnje. I zaistino vresničile so se. Pelam jiva v sobo. Resno mi tü naznani boljševiški komisar Tkalec, pred okrajnim glavarom, dr. Ciganj Janošom — teva gospoda sta me iskala — ka mi je Novine zapleno i ka sem njemi dužen prekdati naslove naročnikov i naročnino. Poglednem ga, on mene. Spozna, da se mi delo ne vidi. Nato

pridene prejšnji izjavi: V celom orsagi vsi listi so zaplenjeni, vaš tudi. „Vzemem na znanje,“ odgovorim i pridene šaljivo-porogljivo „na dohodkah se bomo delili.“ „Naj samo gor ne plačamo,“ odvrné on i v par minutah je zgubljeno vse, ka smo z tak velikimi trüdi i stroški, z žerjavimi boji pridobili. Naše verske i slovenske liste so dobili do rok kruti sovražniki vere i našega slovenskoga naroda, boljšeвики, ki so se nikdar ne za Slovence meli. ki so njim niti najmenjše narodne pravice ne šteli dozdat priznati — so postali „slovenske okrogline“ voditelje-moritelje i zapeljivci. — Vse smozgúbili v par minútah i za par mesecov smo mogli začeti ešče z vekšov težavov izdajanje Novin kak ob prvim, ár smo te samo na dug začnoli zdaj pa z dugami na jezere. Gledali do ednok nešteri naročniki, kak velikoj siroti so odpovedali plačati dužno naročnino za naročene i štete Novine.

Boljševiške novine so se od 13. do 23. številke štampale v Sombotelju. Od 23. do 29. pa v Lendavi. 30. št. so že ne meli časa vódati, tro se je boljševizem po celom Vogrskóm i pripravljale so se tudi jugoslovenske čete, da zasedejo Prekmurje poleg odločbe pariške mirovne konferencie. Dve zadnjivi številki Novin sta dobile že té častni naslov: „rdeče“.

Kak znano, junija prve dni je Tkalec, naj se reši z rok boljševiške budapeštinske vlade, štera ga je zato štela zapreti, ar je na ovadbo ednoga židovskoga pisača dosta penez sebi obdržao, pravim te dni iz teh zrokov je Tkalec razglašo „slovensko socialdemokratsko republiko“ i se opro Vogrom. Večina njegovih vojakov, kakših 350, je ž njim potegnolo, ar njim je obečao židovsko vrednost i popovsko imanje. Madjari, narodnoga čütenja so ž njim potegnoli i ga podpirali kak Szmrecsanji višji oficer, grofi itd., ar je prvi dogovorjen namen, šteroga pa ljudstvo ne zvedlo, to bio, naj se od Drave do Donave to je celi kraj prek Donave (Dunántul) spravi pod edno madjarsko državico, štera bi potem boljševike v celoj ostaloj državi premagala i Madjarsko do Maribora raztegnola. Ljudstvo se tudi veselilo, ar je mislilo da se ide za osloboditev izpod boljševiškoga jarma. A šlo se je pri nešterih samo za žepe. Mi na Dolenskom smo se zato nikaj ne mešali v celo delo tembole, ar je Tkalec iskao zveze samo pri N. Avstriji i Talijanih, Jugoslovanje je pa zavrgo. Pa kak prav smo meli, je razvidno s toga, da so ga vsi na cedili pústili, dr. Cigánj, okrajni glavar tudi, cela pomoč, štero je dobo, je bilo nekaj penez od grofa Stürgha i nekaj njegovih hlapcov. Socialdemokratska slovenska republika je tisti den vmrla, šteroga se je narodila, boljševiške rdeče čete so v par vúrah razpršile „bele“, zbežalo je vse, trpeli so nedužni brez računa zavolo Tkalcovih švindlerij.

Po toj reberiji so Novine zišle v D. Lendavi. Na prvoj strani objavljajo: „Zapovid.“ Začne se ta etak: „Pred štirami dnevmi vóskričano Mórsko republiko so samo neki švindlarje napravili, ki so si samo svoje žepe napunjavali. To je že preminolo; tanačna republika to ne trpi. . . . Zrok tomi je bio eden nevalánc TKALACZ Vilmos, ki zapelavši ljudstvo, je povrgao v nevoli, naslednje je pa z penezami občinskimi na njega zavúpanimi odskočo v Austrijo.“ V toj „zopovedi“ potem so naznanjene ostre a tudi čedne odredbe, da se ne sme ropati, opojne pijače piti, ne zbirati na vulici itd. Podpisao je to „zapovid“ novi direktorij: „Rivész Nandor“, politični zavúpnik „soldačke krajine slovenske“, Udvaros Štefan, zavúpnik polgarske vogrske tanačne republike i kotriža direktoriuma Vasvármegyövskoga, Füleki Jožef, mladi Pusztai Jožef, Vörös Jenö, kotriža direktoriuma.

Zanimivo je nadale, kak piše ta številka Novin od bivšega boljševiškoga komisara. Članek nosi naslov: Lübleni Narod! Glasi se pa té etak: „Tka-

lecž Vilmos, bivši zavůpnik politične slovenske krajine, je bio samo eder prosti nevalanec, eden tolvaj. On vas je zapelao, i tak zapelavši vas je na same povrgao. Okradno vas je od vsega. Z millionami po nepravoj poti spravljenimi je odskočo v Austrijo. On i njegovi vernicje so zdaj v veliko nesrečo prinesli te slovenski kraj. Vnogo jih prejde, tejm se bole polé naše zapravljajo, á on se pa samo smijé, ka si je millione spravo zapelavši vas. Našolejpo domovino je odao Austriji. Vam je nalagao vsefelé. Dobre odredbe vlade naše je vam preobrno, to naopak tomačo ali ih je niti vō nej dao. Mi dobro znamo, ka je dosta ljudstva prisilijo, da naj primejo orožje proti našim bratom vogrskim. Na znanje vam damo, ka oni, ki so nikaj nej krivi, štere so po sili gnali v boj, so dobili obče amnestio (odpůst) ino se slobodno povrnejo k domi svojemi. A národi pa poračamo, ka naj méрно odpravla i nadale svoje delo. — Sovjet republika.“

V zadnjoj 29. številki, aug. 3. v „rdečih Novinah“ se karajo sobočki Madjari, zakaj ščejo oni, ki niti edne reči slovenski ne vejo, ravnati slovensko ljudstvo i se razlaga, kak do se popovska imanja delila. Skopi pűšpecje, debeli barátjo i popi so njim prišli v toj številki na pero — a obslednjim. 30. številke aug. 10. so že ne meli časa vōdati, 17. augusta so pa pozdravile znova naše kršćanske Novine ljubljene Prekmurce.

Ka so pisale boljševiške Novine? Širile so boljševiške krive navuke, naznanjale krivične naredbe komunistične vlade, lagale pa tak kosmato, ka se vse kadilo. V celoj državi nieden list ne smeo obstati, da bi brano pravico. Vendar teliko moramo priznati, da tak divje i nesramno neso nikdar pisale boljševiške Novine proti veri, kak včasi nešteri liberalni listi v Sloveniji, napriliko „Domovina“, „Učiteljski tovariš“, „Slovenski Narod“ itd. Niti boljševiški list je ne etak grdo napadao vere, dűhovnike, kak ti listi. Tkalec Vilmoši poleg vse njegove pustolovščine i lehkomišljenosti moremo priznati, da je ne toti zavoljo ljudstva, nego zavolo sebe, naj ga ljudstvo boga i rado ma, boljševiške odredbe v Prekmurji na pou ne tak ostro vpelavao kak na Vogrskom i stohűjše bi se nam bilo godilo, če bi mesto njega drűgi bio boljševiški komisar. Edno tűdi moramo priznati, da prle kak je razglaso boljševiško republiko, naj reši sebe i svoje peneze, se je zbudō v njem stari madjarski (madjaronski) narodni čut pa tűdi nekši opomin njegove verske vzgoje i to ga je tűdi sililo, da povrže tabor komunistov. Dosta je vplivao na njega v tom pogledi Dr. Cigány Janoš, bivši beltinski okrajni glavár (Fűszolgabiró), ki je ljudstvo proti boljševikom kje je li mogo, krepko brano, zato pa tűdi mogo sam pobegnōti. Te je vplivao v Segedi na nesrećnoga Tkalca, da je prišo nazaj na pot, i na njoj napravo prvo stopnjo do Boga. Bog daj, da bi dale devao svoje stopaje na toj poti i postao verva-joči kršćenik, kak ga je včila domaća slovenska hiša.

Naročnikov so boljševiške Novine mele 38. Več so jih ne mogli vkűp spraviti. Tűdi nam nej znano, da bi ti plaćali svoje naroćnine. A zato so Novine pošiljali, po grofovskih automobilah je razvažali i je brezplaćno delili. A vzeo jih je le nišće nej. Grabe so pune bile ž njimi. Ljudstvo je proti raztrgalo. Pa ćeravno so je kde mogli vzeti, nišće ne jih je šteo. Špeh so sűkali v nje pa salo, jaz sem si pa mesece dugo mleko segregao pri njih. Dr. Cigányi se mam zahvaliti, da sem zavolo Novin boljševiških ne morjen. Da je Novin nišće ne šteo meti, to je tak svadilo rdeće gospode pri njih, da so me v Pešti tožili kak protirevolucionara i pred peštinske šoštare bi se:mogo iti zagovarjat, zakaj se ne širijo Novine. Ka bi mi ti milostivno vajat prisodili, ne trebe povdarjati. Te nesreće me rešo dr. Cigány, ki je:

Tkalca od toga stopaja, da bi jaz v Pešt mogo iti na sod, vkraj držao. Pogodila sva se te tak z dr. Ciganjom, ka će nam Novine pošljejo je damo toti do rok širitelom i njim povemo ešče, a samo na zlúk, naj je ponújajo. Vsakomi posebi pa na srce navežemo, naj je nikomi ne prepórača, nego naj pove, ka se Novine ne smejo čteti i naročiti i so samo za sükanje. To zadnje seveda Tkalci nesva ovadila. Parkrat so prišle po toj pogodbi Novine, smo je razdelili za salo, sladkor pa več „mladi“ pa „stari“ boljševiki neso nas vúpali dražiti ž njimi. S. B. pa M. B. podpise so nosili nešteri članki Novin, Pomenijo té litere: „Stari boljševik i Mladi boljševik“. Pusztai (Pozderec) Jožef je bio S. B. — stari boljševik, Šerúga Vince pa M. B. — mladi boljševik. Pisatelje Novin so nadale bili Kúzma Pišta z Bogojine, bivši bogoslovec zagrabečki, Kološa Jožef, dijak. Šerúga Vince je bio, kak se je sam Tkalec izjavo, njegov najboljši pisatel. Te zadnji, ki je narodni socialdemokrat, je vpelao slovenski pravopis v Novine i spravo v nje neki prekmursko-slovenski dúh. Pri republikli slovenskoj je potegno z Tkalcom kak Kološča i drúgi, pa zatogavolo mogo jesti krúh pregnanstva tak, kak tisti, ki neso bili boljševiki.

Jezik v boljševiških Novinah posebno v začetki je preslab i nerazumljiv, sledkar se je nekaj malo zboljšao i nikdar ne dosežno niti srednje vrednosti prekmurskoga narečja. Vogrsko premišlavanje, vógrske izraze so dorečno samo na slovensko prestavljali ne da bi gledali kak premišlava ljúdstvo, kak je prav. Na priliko „alezredeš“ so prestavili na „podjezernika“, — kda se „ezred“ imenuje polk (regement), „állásától felmentette“ so prestavili v „od stališa gorodslobodo“ ka bi vógrski pomenilo „állapotától felszabadította“. Ka „állás“, „slúžbo“ pomeni, niti to neso znali.

Ka se tiče dúhá narodnosti, so boljševiške Novine ne sledile načel boljševiških, poleg šterih ne poznajo državnih mej i narodnosti, nego samo proletarijat. One so pisale v madjarskom dúhi za madjarski ország. Apr. 13. v 15. št. piše Kološča: „Matí zemla nam je bila tíud' dosehmao Madjarska, i odsehmao nam bo ona najmočnejša podpora.“ Te dúh je ostao zmerom v tom listi, dokeč list ne vmro, Jugoslavije trpeti nikak ne mogo.

Na Marijin List gledoč teliko omenim, ka je Tkalec dovoló njegovo vóđavanje a štamparija ga ne smela štampati. Od Boga polleta drúgo ne bilo štampano v celoj vógrskoj državi, kak samo preklinjanje.

Popisao sam to, ne da bi koga šteo ogovoriti ali samo piknjico ga žaliti ali njemi škoditi; zgodovina za navuk so samo te moje vrstice, štere sem poleg najboljšega spoznanja kak spoznavalec, činiteo i sam preganjeneo teh žalostnih, nemirnih časov pravično narovo.

Urednik.

Dekla šče bi bila.

Narodna.

Dekla šče bi bila,	Dečko šče bi bio,	Meni vseedno je,
Dekla šče bi bila,	Dečko šče bi bio,	Meni vseedno je,
Či nebi odpirat šla.	Či bi nebi vse zapio.	Mám jaz srebro, el' pa nej.

Zapisao: I. I.

Jezik v Dolnjem i Gornjem Prekmurji.

Namen te razprave je, naj nakratči pokažemo razliko, štera obstoji med narečjom na Dolinskom i Ravensko-Goričkom. Pod madjarskov vladov so

nas dostokrat potvarjali, ka „štajarski“ pišemo. Bili so zagriženci, ki so to namenoma delali iz sovraštva proti vsemi ka je bilo slovensko pa včasih tudi ka je bilo verskoga. Té pustimo. Največ potvarjanja je prišlo iz nevednosti. Bog vari, da bi komi spodtikali kakše sovraštvo, ali odrekli dober namen, samo to dejstvo ščemo presvetiti, ka napadi na našo pisavo so izvirali večinoma iz toga, da napadalci neso poznali naših narečj. Sam dr. Pavel Avguštin, imeniten jezikoslovec je zagazo v to falingo v svojih lepih znanstvenih razpravah, ar je poleg cankovskoga narečja ne poznao dolinskoga i bojnečkoga, a večkrat je pa na falinge prave tudi pokazao. Ne bomo gledali posebi vsako dolinsko ali ravensko-goričko narečje, nego poprek samo gornje i dolnje, tu pa tam samo zaznamenujemo bližnji kraj, kde se tista reč izgovarja. Ne bomo se na to tudi raztegüvali, je pravilna tista reč ali nej, nego postavimo edno poleg druge samo zato, naj vsaki vidi, ka je več stotin razlike v gornjem i spodnjem narečji neračunavši razločka med izgovarjanjom litere „j“, šteri se v začetki reči na Dolenskom izgovarja čisto, na Ravensko-Goričkom pa „g“ ali gy (dj).

Dolinsko:

Ravensko-Goričko:

vrhnje	smetena
lonec	pisker
vilice	rašoške
krétati	gibati, (ravnati na brodi)
krét	(rud na brodi)
navio	plastič
grmaditi, grnoti (krmo)	grablati
grable	zobača (Sinik), grable
senožat	travnik
raztepati (krmo)	brcati, trositi
fikvi, šalato trebiti	tikvi, šalato čistiti, pucati
krčiti	trebiti
krčenica	krčavka
bátek	bomblek
roža	korina
cmër	püşlec
prt, lilehen (D. Bistrica-Hotiza)	prt
plahta	gornji prt
cestar	bekmajar
kocén	stuček
tikvinje	bilje
ličeje	rogoz
ruče	motvoz na turbi
môžar	tegl
cukovica	rebundija
puška (od Črensovec dol)	pükša
zreto (Lendava)	zrelo
inači, drügač (Gomilca)	nači
početek, počnem si (Polana)	začetek, začnem si
kapa	ôba
povezatni lanc	žlajdrnca
kvaka	klüka
matek	metüo, metulek (Goričko)
žganica	palinka, žganica, vütki (Bojnečko)

Dolinsko:

dile
 nalivek
 rebrnice
 držanci
 na povânce devati (požeto silje)
 cimrača
 lüčnica
 drvarica, sikíra
 opora
 puter
 rudič
 kehnica
 poleno
 cepati (drva)
 postenje
 pojeta (med hižov in štalov pokriti trnac)
 pertjača
 pralo
 robača
 mraz
 zima me ma
 reklin
 korčič
 vijača
 gimejsko rešeto
 kravsko mleko
 mlin
 rítar
 véslica
 petlika
 gudek
 golnice (litke)
 pivajca
 šefica
 črep
 košara
 krapci
 valí (belice kokoš)
 podléček (položek)
 ščava
 kisilina
 trda roža
 bi bio šo, gučo .. (Polana, samo tti
 poznam to obliko)
 pintna kanta
 ritovina, kukovica
 šoc, šoca
 dečak
 Tinek, Štef, Vanč, Tjaš
 jarmek

Ravensko-Goričko:

okoroš
 trajtar
 duge lestvice
 brozdé
 na prgišče
 trščenica
 sikerca
 sikera
 lüč
 zmočaj
 ujica
 maceo
 prekô
 sekati
 trnac
 — — —
 praoka
 perišče
 srakica
 slana
 trešlka me pšé, mrzlo mt je
 pančor, bujbeli
 kebéo
 sürka lopata
 gümleno rešeto
 krávje mleko
 bint, roštao (Sebeštjan)
 rítar, biro, župan (Sinik)
 mali lopar
 štinglič
 málo prasé
 litke
 pijajca
 šelefka
 pokrvatji cigeo
 krbüla
 hajdinjače, posilanke, krapci
 ležé
 položek
 pomije
 sirotka
 slamenka
 bi šo — gučo ..
 pintni glaž
 ritonja, kukojca
 pojbar, deklina
 pojeb
 Martin, Števek, Vanek, Majčii
 remlek, klin za jarem

Dolinsko:

Ravensko-Goričko:

dojača

dojōnca

bittara (breme)

bremen

napršnjek

fingrt (napršnjek, Goričko)

kantar

kertofek

rastiti

plašiti

svíncec (olov)

olov

žmati, žmi

oči komi vküp ido

konik

vratnica

mikati (zob, repo)

zob skübsti, repo brati

prisežnik (Hotiza), eškitt

škitt

To razliko samo za prvo silo popišemo. Že iz te vsaki lahko vidi i spozna, da soditi, je štera reč prekmurska ali nej, samo tisti more pravično, što pozna celo naše narečje. Če k toj razliki še tisto dodamo, štera obstoji med štirimi narečji v Prekmurji i je tu še ne objavljena (reči, izrazi, naglasi) pridemo do zaključka, ka je naš jezik ne samo slovenski nego ravnotisti, kak v ostaloj Sloveniji s tem razločkom ka je lepši i čistejši i ka se njegova lepota more v pismeno slovenščino prenesti.

Od treh bratov.

Narodna.

Ednok je bio eden oča, pa je meo tri sine. Te je pa že prišeo čas, ka so sinovje dorasli, pa bi je oča rad obdelo. Drugo njim je nej meo dati, samo ednoga bika, pa toga je nej znao, šteromi bi ga dao. Pravo njim je zato: „Jaz vam drugo nevem kaj, vi si napravte vsaki edno štalo, pa v šteroga štalo de bik bežao, tistoga te bo.“

Sinovje so resan tak včinili. Napravili so si vsaki edno štalo. Te najstarejši je napravo lepo zidano, te srednji cimprano, te najmlajši pa, šteroga sta starešiva za norčastoga mela, si je napravo štalo z zelenoga veja.

Gda so štale gotove bile, so püstili bika vö, pa so gledali, v šteroga sinü štalo bi bežao, ka bi te tistoga bio. Bik je en časek okoli gledao, te se je pa samo zbrčno v tisto štalo, ka je bila z veja napravljena, pa bi jo šće skoro podro.

Zdaj bi bik mogeo toga najmlajšega sinü biti, zato ka je njegova bila štala, v štero je bežao. Oča si je pa nekaj premislo, pa je nej dao bika najmlajšemi sinovi, liki je velo vsem trem sinom, naj idejo slüžit, pa šteri si najlepšo obleko zaslüži, tistomi te dá bika, pa tisti de tüdi gospodar doma.

Sinovje so resan šli slüžit vsi eden den, pa gda so do ednoga loga prišli, sta starešiva to nakanenje mela, ka svojega mlajšega brata nasredi notri v log zgonita, naj ga tam kakša zverina, raztrga, ka ga več nebi bilo. Pravila sta njemi zato:

„Ti zdaj pa idi nasredi po tom logi, midva va pa šla kre kraja, pa te na ovom konci vsi nazaj vküp pridemo.“

Te najmlajši brat je te šo nasredi notri v log. Hodo je celi den, pa je nindri nikoga nej najšeo, nej človeka, pa nej drugo nikaj. Gda je pa večer nastao, ka je sunce dol bilo, je prišla k njemi edna mačka pa njemi je pravila:

„No, dečko, kama ideš?“

On je odgovoro:

„Idem si službo iskat.“

Mačka ga je nato prosila:

„Vej pa pri-meni služži.“

On njoj pravi:

„Pri-tebi jaz nemrem služiti. Jaz idem služit v takše mesto, ge bi se kak najlepšo obleko zaslužo. Gda de leto dni, te morem meti kak najlepšo obleko, ovači me oča, či ta mojiva brata lepšo obleko mela, stira od doma.“

Mačka njemi je nato pravila:

„Vej pa ostani pri-meni; jaz ti tüdi dam lepo obleko.“

On jo je pa pitao:

„Ka bom pa pri-tebi delao?“

Mačka njemi je odgovorila:

„Primeni drugoga dela ne boš meo, gda jaz na peči na kükeo pridem, te me moreš tak dugo biti, ka ti skoz ključove lüknje vujdem.“

Dečko je te ostao tam. Drugoga dela je resan nej meo, kak tisto mačko je vseli nesmileno bio, pokeč njemi je nej skoz ključove lüknje vujšla. Jestí je pa meo po voli. Na kakšošte hrano si je zmisló, vsaka se njemi je na sto postavila, pa jo je te jo.

Gda njemi je že leto prti konci šlo, se je začao nevolivati:

„Bog moj mili dragi, leto dni že preteče, pa šče jaz izdak nemam obleke! Gde jo bom jemao?“

Na drugi den je stano gor, pa je samo zagledno v hiši na klini obešeno li tak lepo obleko, ka je šče takše nigdar nej vido.

Te njemi je pravla mačka:

„No, to maš obleko! Obleci si jo, pa se pašči domo. Pa či do te doma palik služit gonili, pridi nazaj.“

Dečko si je oblekeo lepo obleko, pa je šo prti domi. Oviva brata sta pa že doma bila, pa so vsi čakali, pa gledali skoz nad okno, če bi že te najmlajši odkod šo.

Najprle ga je opazo oča, pa gda je vido, kak lepo obleko ma, šo pravít svojima starešima sinoma:

„Hodta zdaj gledat svojega brata, kak lepo obleko ma, ka kraleski sin nema lepše.“

Gda je v hišo prišeo, so se vsi čüdüvali njegovoj lepoj obleki. Bila je tak lepa, ka se je šče vse po steni lesketalo od nje.

Oča je pa zdaj itak ne znao, šteromi sini bi dao domačo vrednoščo, zato njim je velo:

„Šli te vsi trije nazaj služit, pa šteri leto dni najlepšega konja zaslužži, pa ga prižene domo, tisti de te hišni gospodar.“

Sinovje so resan šli nazaj služit. Te najmlajši pa je šo zravna k tistoj mački, ge je prle služžo. Mačka njemi je pa že proti prišla pa njemi je pravila:

„No, viš jaz sam znala, ka ti nazaj prideš.“

On njoj je pa pravo:

„Ja, da zdaj nemrem pri-tebi služiti. Zdaj morem iti v takše mesto, ge si konja zaslužim.“

Mačka njemi je odgovorila:

„Nikaj se ti ne boj za konja! Vej konj že bo. Kak si se za obleko bojao, pa je zato li bila, tak konj tüdi bo. Delao pa pri-meni drugo ne boš, kak si delao prle.“

Dečko je te resan ostao tam, pa je verno opravlaio svoje delo, kak prvo leto. Gda njemi je pa že leto proti konci šlo, si je pá začao misliti. ge zdaj mačka konja vzeme, ka njemi ga da.

Na drugi den, gda je stano, je velo mački:

„No, zdaj mi daj konja!“

Nato so se dveri odprle, pa je že shrzao vöni takši konj, ka si je skoro nej vüpaio na-njega sest. Bio je viditi čemeren, pa je jako grdo gledao.

Dečko si je zdaj pogučao:

„Skoro ne vüпам na toga konja. Da bi bar kakši drugi, bole krotki bio.“

Nej je šče to povedao, pa je že s čemernoga pa z debeloga konja postao tak božen konj, ka je skoro nanč iti ne mogeo.

Gda je dečko vido toga konja, je pravo mački:

„Te konj je pa pá tak božen pa grdi, ka se bojim, či mojiva brata lepše priženeta, pa te li ne bom jaz gospodar doma.“

Mačka je nato pravila:

„Samo vzemi toga konja, ga ženi domo, pa gda domo prideš ž njim, se samo trikrat obrni ž njim okoli, te de ti konj nazaj takši, kak je bio prle, gda si nej vüpaio na-njega sest. Pa či do ti doma vefeli, ka bi šo nazaj slüžit, te palik še pridi.“

Dečko je te gnao konja domo, pa je že doma na gümli najšeo dva klükastiva konja, ka sta jiva njegoviga brata priguala. On je svojega tüdi na gümli privezao, pa je te šo v hišo, pa pravo:

„No, zdaj sam pá doma.“

Oča ga je pa včasik pitao:

„No, si zaslüžo konja?“

Šin njemi je odgovoro:

„Ja, sam. Etam na gümli sam ga privezao poleg oviva dva. Hodmo je zdaj gledat, šteri je lepši.“

Te so šli gledat, pa je njegov konj bio tak grdi pa božen, ka sta oviva dosta lepšiva bila proti njegovomi. Brata sta se zatogavala začala z njega šengariti, on je pa prijao svojega konja, se je trikrat ž njim okoli obrno, pa je tak lepi, kuražen pa močen konj postao ž njega, ka je oča včasik pravo svojima starešima bratoma:

„No, višta; vidva njega za norčavoga imata, pa si on zaslüžo tak lepoga konja, ka je ednok telko vreden, kak cela naša vrednošča.“

Zatem si je oča nekaj premišlavo, pa je te pravo:

„Itak se šče nemre nieden domo ženiti. Šli te šče prle odnok slüžit, pa šteri si lepšo ženo prižene, tisti de te doma gospodar.“

Sinovje so tak tüdi včinili. Šli so pá po sveti si slüžbe iskat, pa žene spravlat. Te najmlajši je zdaj pá v log šo k tistoj mački, ge je že prle dvakrat slüžo. Mačka njemi je pa že pá nakraj loga prišla, pa njemi je pravila:

„No, viš, ka sam jaz znala, ka šče ti ednok nazaj prideš.“

Dečko njoj je nato odgovoro:

„Ja, vej zdaj nemrem pri-tebi ostati, ka si zdaj idem ženo iskat. Ti pa mi žene nemreš dati.“

Mačka je pa pravila:

„Ka bi nebi; nikaj se ne boj! Kak si obleko dobo, pa konja, tak ženo tüdi dobiš.“

Dečko jo je nato pitao:

„Ge mi pa te ti ženo vzemeš?“

Ona njemi je pa pravila:

„Jaz bom tvoja žena. Zdaj pri-meni drugo ne boš delao, celo leto boš strtino brao vküp po logi. Toga moreš kak največ nabrati, pa gda leto dni preteče, te ti jaz že povem, ka boš delao.“

Te je leto dni pá tak počasi preteklo, pa je mačka velela dečki:

„Vütro de leto, kak si k meni prišeo. Zdaj moreš to strtino, ka si jo vküp nanoso, vüžgati, pa gda se razgori, ka de sama žareča prhajca, te moreš mene za rep prijeti, pa me notri v ogen vröti. Liki nikaj se nesmeš bojati. Jaz se v tistom ognji vse ščista razgorim, pa gda de že samo prah s tistoga ognja, te de tam vö s tistoga ognja šla edna mrsko debela kača, pa de zraven prta tebi zevala. Ti se je pa nikaj ne boj, zato ka bom tista kača jaz. Ta kača de nesla v čobaj klüč. Tisti klüč njoj ti, gda do tebe pride, pa de te štela požreti, moreš vzeti vö z čob.“

Gda njemi je mačka to povedala, jo je samo zgrabo za rep, pa jo je notri v ogen vrgeo. Zatem je en časek čakao, pa se je li vlekla vö s prhajce edna mrska kača. Šla je zravna prti njemi, pa je že zevala, tak ka je on vse dreveni postao. Gda je do-njega prišla, je on popadno za klüč, pa njoj ga je vö s čob cukno.

V tom megnjenji je kača preminola, tak ka je nindri nej bilo več viditi, pa se je edna lepa lepa dekla kak kraleska hči postavila pred-njega, pa njemi je pravila:

„Bog ti lepo plati! Zdaj si me ti rešo te moke, pa sebi si tüdi velko srečo spravo. Jaz sam kraleska hči, pa me je moj oča prekouno, ka sam nej štela tistoga mladenca vzeti za moža, šteroga mi je on zvalo. Pravo mi je naj bom na veke mačka, či se neščem oženiti. Ja sam te včasik odišla od-njega v edno mesto, tü, ge zdaj sam, pa šče to mesto je prekouno.“

Te sta šla oba proti mačkinjoj hiši, pa sta tam klüč notri v dveri porinola. Kak znaglič sta to včinila, je nindri nej bilo več tiste hiše; pa nej loga. S hiže je postao grad, z drevja pa, ka je prle log bio, so postali lüdje; pa kak se je šteri v tistom megnjenji, gda je krao prekouno, kama napoto, tak je te zdaj bio. Vsi so hvalili dečka, zdaj že moža kraleske hčeri, pa so njemi skazüvali čast kak svojemi rešiteli.

Dugo sta hodila teva mladiva po mesti, štero je zdaj njidva bilo, pa sta se veselila. Mož je šče od velikoga veselja pozabo, či njemi domo trbej iti, zato ga je žena na to opomenola.

Te sta šla v grad, pa je včasik stopo pred njiva pidentar, pa jiva je pitao, štere konje naj napreže. Žena njemi je velela naprečti štiri čarne konje. Gda je že vse kredi bilo pripravljeno, sta si sela na kočüje, pa sta se pelala na njegov dom, k njegovomi oči.

Tiva starešiva brata sta že te doma bila s svojima ženama. Prignala sta si nej ravno lepe, košaste baburdije, pa so zdaj vsi čakali toga najmlajšega brata, pa gledali skozi oken, či že skoro pride.

Ednok samo oča zagledne, ka se nekši gospod pela proti njihovej hiži, zato pravi svojima starešima sinovoma:

„Nekak se pela s štirimi čarnimi konji; lejko to moj sin, vajni brat.“

Drügo nikaj nej, ka se kočüja henjala pred podoknami, pa sta ž njih stopila te najmlajši sin, pa njegova žena. Včasik sta šla v hižo, pa sta želela zdravje oči pa materi.

Vsi so se zdaj čüdüvali, kak lepo ženo si je spravo te najmlajši sin, šteroga sta starešiva brata za norčeka držala. Oča je pa zdaj že nikaj nej čakao; liki je pravo starejšima sinoma:

„Némrem vaj niednoga doma meti, zato ka vaj je vajni brat'oba nazaj djao. On de zdaj doma gospodar.“

Te najmlajši sin, pa njegova žena sta pa to čúla, pa sta pravila oči: „E, ka bi midva ostala tú! Pa vás, oča pa mati, túdi tú ne nahava. Midva mava vekšo vrednoščo, kak je tú deset far. Samo hodta gor na kočújo, pa mo se pelali na najino novo domovino. Vašiva sina pa naj si to vašo vrednoščo vživleta, kak si znata.“

Te so si seli na kočújo vsi štirje: te najmlajši z ženov, njegov oča pa mati, pa so se pelali v to novo domovino. Tam so vsi jako dobro živeli do smrti, či tak ka so že spomrli; lejko šče i zdaj živejo.

Dolinski izreki.

Mustače ma zasúkane, da se vidi, kak či bi meo dva svedra privezativa pod nosom.

Vlasje so njemi stali kak kokošinji greben.

Drži se kak či bi količ bio v njem.

Zeja se mi kak ribi na pesiki.

Trdno sam stao kak sova v votlini.

Takši je kak tikev po noči, či njoj napraviš vüsta pa oči in postaviš v njo gorečo svečo.

Hodo sam gori in doli pa zdihavao, kak či bi me novi črevli žúlili.

Hüjši jo kak sedem egiptovskih nadlog.

So me gledali kak psa v cerkvi.

Vganke.

Što ma nos pod nogami? (Müha gda ti po nosi hodi.)

Koliko dlake ma zavec v repi? (Toliko kak v zelji.)

Oča, kakša razlika je med puškov in strojnov puškov?

Ej sinek, to ti najlepše s prilikov raztolmačim. Razlika je tak velika kak gda jaz govorim in gda mati govori.

Drobiž.

Med narodnimi zastavami je najstarejša danska, štero so Danci že l. 1219 meli.

Prve ladje v Evropi so začeli delati Angleži, leta 1812. Leta 1815 so jih že meli 20.

Na Japonskom je več takših dnevnih novin, štere majo od 60 do 70 strani. Nahaja se v njih dosta fotografij i slik. Število strani je pa tak: od zgoraj so 1, 3, 5, 7 itd. odspodi pa 2, 4, 6, 8 itd.

Edni vsikdar kričijo — domovina, domovina! — toda grešno živejo. Takši doli spravljajo domovino.

Narod brez vere ne more dugo ostati.

Ki zametavajo vero, preganjajo sv. Cerkev in njenoga vladara sv. Oče, so ne ljubitelje, nego sovražniki domovine.

Klerikalizem.

Klerikalizem! Poglejmo si to stvar od bliži. Ka pomeni reč „klerikalizem“ in „klerikalno“? Klerikalno je: 1. Vse, ka je duhovsko („klerus“ grška reč, pomeni duhovščino); 2. Zavoljo vozke zveze med duhovščinov in verov, pomeni klerikalno vse, ka je vörsko. Guči kakšemi vörsko-brezbriznimi eloveki od meše, od spovédi, od bratovčin, od odpüstkov — to je od strogo vörskih stvarj — zamahno ti bo nevoljno z rokov: e to so klerikalne reči. Ja, klerikalno telko pomeni kak vörsko, in klerikalizem telko kak vöra ali cerkev, štera to vöra brani in vči.

Pravijo: klerikalizem je duhovska nadvlada. Kakša pa je ta nadvlada? Če je istina kaj — neopravičene — naj spadne! V tom pomeni — klerikalizma ne zagovarjamo. Pisano je že bilo, pa naj šče bo ednok. Duhovnik naj ma toliko reči, kelko zagovarja resnico in brani pravico. Ka je več, je odveč.

Ali pa je ta nadvlada resan tak strašna, da trbe vzdignoti proti njoj celo državljansko vojsko, lücati ogenj in žveplo na njo? Kakše nasilstvo dela duhovščina ljudstvi? Resan ljudi zaklepa v verige i zapira v voze? Jim nalaga neznosne davke? Pošilja nad njé biriče in žandare? Jih rekrutira za vojake in pošilja v vojsko in smrt? ... Primerjajte s tov duhovskov nadvladov, nadvlado državne oblasti, nadvlado uradništva, nadvlado vojaštva, militarizma (soldačije)! Nalagajo jim visoke davke in je brez smiljenja iztirjavajo, zadnjo kravico odajo žalari, če nema s kom drugim plačati, pošiljajo nad nje eksekutore in žandare; če se proti postavljajo, je pozovejo ali pritirajo pred sebé, jim naložijo penezno kaštigo ali je vteknejo v lüknjo. Rekvirirajo jim žito i živino. Preiščejo in razlütčajo jim štale i škednje, kleti in pivnice, škrinje in omare, vreče in lonce. Pozovejo je med vojake, iztrgajo dečka brez usmiljenja iz maternoga naroča, vteknejo ga v kasarne, oblečejo v vojaško suktnjo, navčijo ga ljudi moriti in klati in ga pošljejo druge ljudi klat in njega samoga v smrt. Ne samo ednoga, — stojezero možkov i dečkov so nam spoklali!

Pa ste vi liberalni i socijaldemokraški listi, ki vodite pravcato vojsko proti nadvladi duhovščine pisali proti toj krvavi nadvladi, štera je trla, žlülila in klala naše ljudstvo? Kda ste vi, ki že petdeset let mečete srd na svoje rojake, vučitele in dobrotnike ljudstva, ka in kda ste v teh petdesetih letih pisali proti nadvladi militarizma? Gučite in povejte! Kda in ka? Nikaj! Zato če nemška Avstrija, tüji nam generali in oficirje naše možke in dečke kregajo, trpinčijo, pred štüke pošiljajo, je na stojezere kolejo, se vi, narodni junaki, nemate ali ne vüpate nikaj pritožiti, — či pa slovenski duhovnik pravi dečkom: ite v cerkev, ne stojte vüni! te vzdignete hrup in krič, kak če bi bila domovina v nevarnosti! Grda, smrtnonosna nadvlada nemškoga militarizma našemi narodi ne nevarna, samo nadvlada slovenske duhovščine ga tira v sužnost in smrt! O ti odürna skažljivost, štera vidiš komare in požirah gamele.

Pitamo zato še ednok: Ka je nadvlada duhovščine v primeri s tov strahotnov nadvladov, štero smo si zdaj oglédali?! I vseeno proti toj nadvladi nej nikše pritožbe, proti namišljenoj nadvladi duhovščine pa petdesetletna vojska? — Znete, ka je nadvlada duhovščine? Nadvlada duhovščine je nadvlada božih in cerkvenih zapovédi, je nadvlada vöre, nadvlada boža, v štere iméni njegovi nevredni služabniki vladajo, zapovedavajo in ukazüjejo: Ne mori! Ne prazntüj! Ne kradni! Ne laži! Ne guči krivoga svedočanstva proti

svojimi bližnjemi! Ne poželi nikaj hūdoga! Idi vsako leto najmanje ednok k spovēdi, če ſčeš biti dober kristjan, vsako nedelo k meši in vsaki petek se zdrži mesa!

To, ja, to je nadvlada, ſtere mnogi ne morejo prenaſati! Proti toj nadvladi takſi krič in hrup, da napunjava celo domovino! To nadvlado ſčejo vrči ino streti, jarem božega gospodstva jim je neznosen i ga ſčejo vrči prek ſebē. No, tē upor ne ravno nikaj novoga. Takſe puntare pozna zgodovina božega kraljestva na zemlji že od nekdej. Zakaj hromijo narodi in si ljūdstvo izmiſljūje norosti? Sterimo njūve verige in vrzimo prek ſebē njihov jarem! Tak je opisao psalmist že pred več jezero leti politiko takſih kulturnobojnikov. Stara zgodba! Eden del človečanstva je vsikdar — od Kajnovih časov — vodo vojsko proti kraleſtvi božemi na zemlji. Non serviam! „Ne bom služo!“ „Neſčemo, da bi tē (Kristuſ) vladao nad nami!“ „ſto je Gospod, da bi ga posluſhao!“ Človečanstvo se upira gospodſtvi božemi — biti ſče neodvisno, ſamostojno — i zato se njegov srd obrača proti tiſtim, ki njemi to gospodſtvo oznanūjejo i nalagajo.

Samo kakſa nadvlada dūhovſčine je to? Ali so ne tiſti, ki to drūgim dokazuūjejo, dužni tūdi ſami ſpunjavati, tē jarem, to nadvlado, tūdi ſami pa najprlē in najbolē, nositi? Tūdi njim je včasih ta „nadvlada“ žmetna kak drūgim. Zakaj se tak obrača čemēr proti njim, ki zapovedavajo ſamo to, ka njim je zapovedano zapovedavati?

Ja, klerikalizem je nadvlada vōre kak nadvlada dūhovſčine. Če toga ne vōrjete, te vas moremo znova proſiti; da nam povejete, kak in v kom nadvlada dūhovſčine tere naſo ljūdſtvo? Ka njemi ſkodi? Na kakſi naēin njemi je v nesrečo? Kak ga ſpravlja od imanja, od zemljē in doma, od čaſti in poſtenja, od proſtosti in izobrazbe, od zdravja in življenja? Guēite! Dokažite! — (Vzeto iz lepe knjige „Zloēin nad domovino“ ſtera se dobi v Ljubljani, v Jug. knjigarni. Cena 4 kr., če naprej poſlete peneze 3 kr. 50 vin).

Regentov obisk v Ljubljani.

Glejmo z toga navdūſhenoga i veliēaſtnoga sprejema neſtero ērtico. Celoga popisati je ne mogoēe, na koliko bilo mogoēe, ſmo ga v Novinah. Ti pa ſi prinesimo eſēe ednok v ſpomin celo priſrēnost i ſijajnost po ſtirih ērticah, ſtere predstavljajo: a) njegov prihod i pozdrav Primorcov, b) obisk v cerkvah, c) v Dupljah i d) na veſelici v Kozlerovom ogradi. Glejmo te ſtiri obiske.

a) Prihod regenta v Ljubljano i pozdrav Primorcov.

Ljūdſtvo je žmetno čakalo. Vsaki je komaj čakao, da bi ga rad vido. Bilo je polſeſt vōr, ednok se je ſamo kak blisk razneso glas: „Zdaj prihaja.“ Vse se je v red poſtavelo. vsaki je stopo na ſvoje mesto. Prikazala se je koēija, v ſteroj se je Aleksander pelao. Na vse kraje so ga pozdravljali, na ednok se ſamo stavi koēija i pred njega ſtopi deputacija primorskih žensk. Mala deklica belo obleēena njemi da cmer (korine) i ga pozdravi:

„Vaſe kraljevsko Viſoēanſtvo! Mi ſmo tūdi radostni, a veſeli pa ſmo ſe. Kda je dobrotni Bog poſtavo naſemi troimenomi narodi novi dom, ſmo oſtali mi deca juga in ſunca odzvūnaj vrat, ſirote brez ljūbēēe matere — mile jugoſlovenske domovine brez oēe. Proſimo te, bratje, ki nemajo ſvoje

domovine, da prideš med nas v Trst, v Goriško i Istro. Pa smo ti te rože nabrali v našoj žalostnoj domovini, da vidiš našo ljúbézen do Tebe. Srce najboljših tvojih sinov in hčer te pozdravlja. Zdrav bodi Cezar, pozdravljajo te ki bodo živeli.“

Regent je nato nagovoro deklico, vzeo šopek, kúšno deklico in dve njeni sprevodnici.

Regent Aleksander.

b) Regent Aleksander po cerkvah.

Regent je na drugi dén svojega bivanja v Ljubljani bio pri meši v pišpekovej cèrkvi. Pred vrati so ga pozdravili hercegpúšpek dr. Jeglič v iméni vsega domoljúbnoга dühovništva.

Regent se je za pišpekov govor zahvalo in nato je stopo v cèrkev in šo med redom bogoslovcov do velkoga oltara, pred šterim je meo pripravjen stolec.

Hercegpúšpek dr. Jeglič so darivali tiho mešo. Po meši je šo Regent v luteransko cerkev, gde ga je čakao pravoslavni dühovnik A. Obradovič.

V imeni evangelske cerkve ga je pozdravo Trnkóci.

V cerkvi ga je pozdravo od oltara Obradovič. V govori ga je pozdravo v iméni vseh pravoslavnih vernikov.

Po govori je opravo dühovnik kratko blagodarenje (božo slúžbo), med šterim je dao Regenti križ kúšnoti.

Potem je regent iztopo iz cerkve, se odpelo na Kongresni trg, gde ga je čakala šolska mladina.

c) V Dupljah.

Kda je regent odhajao iz Tržiča nazaj v Ljubljano se je večkrat mogo staviti s svojim sprevedništvom. V Spod. Dupljah so žene in dekle obsipale s cvetjem regentov automobil. Najbole je vzbudilo pazljivost regenta 3—4 leta staro dete v narodnoj noši v naroči svoje matere. Regent, ki je velki prijateo decé, je kúšno dete. „Poglej ga“ je pravila mati deteti in dete je spoznalo v njem svojega prijatela, se njemi masmejalo in ga kúšnolo. Občinstvo je bilo pri tom globoko genjeno.

d) Regent med narodom.

Na veselici v Kozlerovem ogradi je regent sprejeo tñdi gostúvanjčare iz Škofje Loke. Župan ga je pozdravo z domačimi preprostimi, rečmi njemi pontido kupico vina. Regent je tomi jako veselí bio, trčno je z vsemi svati in prijeco za dar cmer (korino) i falat pogače v rožah. Tñ se je vidilo, da regenta nikaj ne loči od naroda in tem bole se srečnoga čúti, čim ležej si pogovarja z narodom. Navdúšenje ljúdstva je bilo nepopisljivo.

Gospodinja.

Petrolij se pokvari, či stoji na svetlom in či je posoda nezateknjena. Či ščete, da se vam ne pokvari, mejte ga na temnom pa hladnom prostori. Najbolje je, či je nisiko pri tleh, nikdar pa ne na sunci ali blúzi ognja. Či je petrolej stari, denite v njega vsaki tjedan par zrn soli. Dobro zateknite.

* * *

Vúši na glavi najhitrej preženeš, či zrežeš vlase na kratko, opereš glavo z jecijom, ali s petrolijom ali pa z rožmarinovim olijom. Pranje s toplim jecijom buje vúši, tak tudi mazanje s petrolijom. Tñdi po teli preženeš vúši, či se ribaš z vročim jecijom ali z rožmarinovim olijom. Či si v zimi ne bi rad vlasí do gologa zrezao, namoči robec v žganico in si obveži z robcem glavo, zajtra se počeši.

* * *

Nove lončene posode ne smeš zraven k vročemi ognji postaviti. Napuni jo z vodov in plústi, da počasi zavre, potem naj se rasladi voda v njoj.

* * *

Vogelje za likanje (peglanje) včasi ne gori rado. Trbe pihati ali mahati s peglov, da se razgori, to je pa neprilično, ar pepel leti na vse kraje. Kúpi ali napravi si malo cev s pleha, kak majo male peči. Dugo 30—40 cm je zadosta. To je takši mali lorek. Nasipli vogelje v peglo, med šterim naj bođo trije - štirje žareči. Na peglo nad vogeljom postavi cev. Po toj. potegne veter in se vogelje od sebe ožari.

* * *

Če se ti potere glavnik za kite, ga prikeliš z raztopljenov mrtvikovov smolov (Mastiks) in lenovim olijom. To oboje vkúp zmešaj.

* * *

Najboljše milo (žajfa) za kakšekoli platno, pranje in ribanje je divji kostan. Naberl ga, razreži natenko gda je že oltipani in posuši. Na liter vode deni 3 prgišče toga sühoga kostana, kühaj dokeč se ne peni. Či ščeš prati vuneno platno, te se v to že skoro mlačno vodo namoči, püsti je par minut potem pa zmeni. Či pa pereš tenko platno, vlej takšo vodo, topla more biti, na platno in zmeni je. Za ribanje pada je te lüg tñdi najboljši.

* * *

Zamazke na platni, štere je napravila pegla zavolo prevročega železa, z lehka odpraviš, či je namažeš z boraksovov vodov in potem ešče ednok speglaš.

* * *

Če ščeš, ka se skoz glaže na okni ali na dverah ne bi vidilo, deni v lonček malo pive in v to prgišče soli, potem gda se raztopi namaži glaž. Či potem ščeš znova meti čisti glaž, operi z vročov vodov.

* * *

Či se ti obleka zamaže od sada ali tente, najlezej ščistiš z mlekom. bodisi da je kisilo ali sladko, sirovo ali kuhano. Posebno dobro je mleko za pranje svila in drugih takših mehkih peril. Mleko nikšoj farbi ne škodi, če se namoči samo za $\frac{1}{4}$ ali $\frac{1}{2}$ vöre potem se pa rahlo in hitro opere v vodi. Zamazke trbe večkrat namakati in potem z mlačnov vodov izprati.

* * *

Vunena i satinska obleka se pere jako dobro s krumplinami. Skühaj krumpline do mehköga, olüpli i maži ž njim kak z milom (žajfov). Tak namazano platno püsti nikaj časa, potem pa operi z vodov. Najbolša je tekoča čista voda.

* * *

Stenice najlezej odpraviš, či napraviš gosto kašo iz petrolija pa mila (žajfe) s tem namažež vse reške in razpoke v pohištvu pa v steni.

* * *

Kukorična mela ostane lepa in zdrava, či je na sühom pa na kmičnom prostori.

* * *

Mühé bežijo iz mračnih prostorov. Či se zato v leti, gda je dosta müh. okna zagrnejo s temnimi zavesami (ferongami), se mühe odselijo.

Či se vam kepi iz mavca (gipsa) opraišo ali zamažejo, polejte je z gosto kühanov štirkov. Gda se štirka posuši, je vse čisto.

* * *

Buhé po gredah preženeš, či potoriš malo pepela. Najbolši je duhanov pepel.

* * *

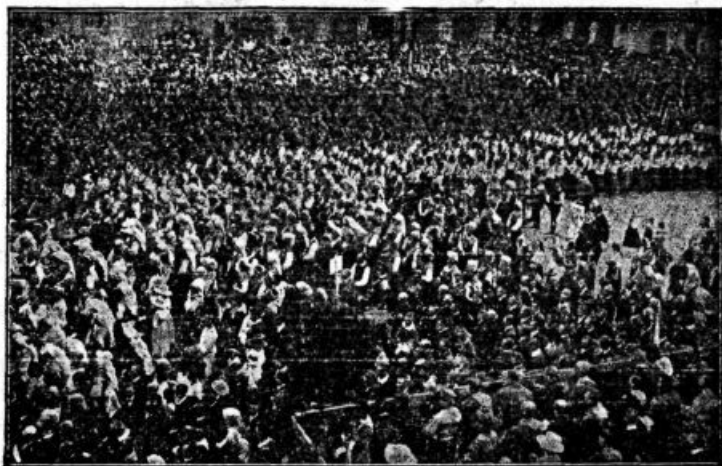
Od potenja (švicanja) zamazane, mastne krščake najlezej očistiš či v 10 delov vode zmešaš 1 del salmijaka in v to močiš kefdlo. Tñdi za golere na kaputi je dobro.

* * *

Erjavo peglo namaži s krpov, v raztoplenu voski namočenov, pa bo čista.

Dogodki toga leta.

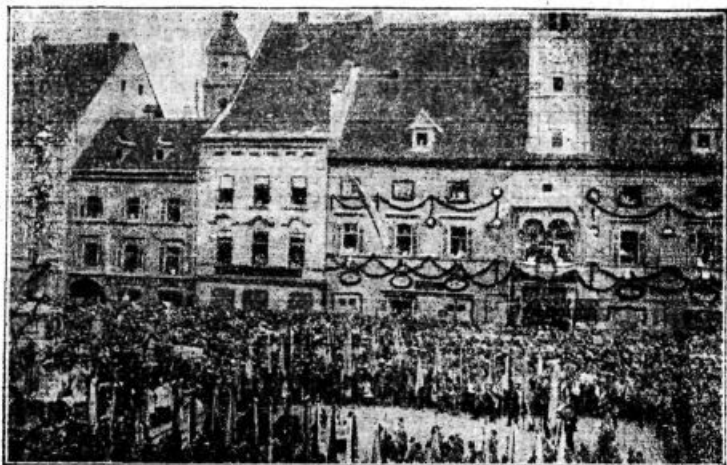
1920. leto je puno v dogodkah. Do pravoga miru smo ešče nej prišti. Čeravno je v Parizi sklenjen mir že z vsemi državami. Zadovoljna niedna država tak nej, kak nieden človek nej. Prekletstvo leži na celom sveti. Greha milijardi, štere je rodila bojna so dozoreli. Seme je ščrčalo i ž njega zrastla kaštiga nezadovoljnosti, nemirü, puntov zato ka je oslabela vera i vgaštije ogenj ljübezni do Boga i bližnjega. Mir je sklenjen, podpisale so ga vse države, Törsko je ešče samo na vrsti. Vogrska ga je meseca avgusta podpisala. Z N. Avstrijev i Bolgarijev je mir ne samo podpisan nego v državnem zbori (országgyűlés) tüdi potrjen. Potrditev vogrskoga mirü zdaj pride na vrsto pri vseh državah. Kda se potrdi, pride komišija meje delat. V Šlezvig-Holštajni je bilo glasüvanje. En del je glasüvao za Danijo, drugi za Nemčijo. Državi sta si zato to pokrajino lepo mirno razdelili, Danci so prišli k Daniji, Nemci k Nemčiji. — V Zahodnoj Prusiji so tak Polaki kak Nemci

Slavnostno zborüvanje I. orlovskoga tabora v Maribori.

glasüvali za Nemčijo. Polska republika je tak zgübila to krajino. — V Štezi i na Koroškom se pripravljajo na glasüvanje, kakši bo izid, se naprej zastalno ne more povedati. Ententa Nemce proti Slovencom krepko podpira na Koroškom. — Meseca maja so šteli v Jugoslaviji boljševisko vlado razglasiti a të nezreli posküts neštarih zapelanih ljüdi so močno razvita kršćanska društva taki v klici zadüšila. Namen boljševikov je bio vpostaviti svojo vlaz ednim tüdi v N. Austriji, na Vogrskom, Bolgarskom i Rumuniji. Čeravno se njim je to ne posrečilo pri nas, posrečilo se njim je v Polskoj priti do Varšave, Lemberga i skoro do Karpatov. A z francozkov pomočjov so Polaki boljševice daleč nazaj porinoli i se začeli ž njimi pogajati v Rigi za mir, šteti je začasno sklenjen. — Aleksander, kraljevič jugoslovenski je obiskao Hrvatsko-Slavonijo, Slovenijo i Bosno. Povsod je bio toplo, navdüšeno sprejet, posebno v Zagrebi, Ljubljani i v Maribori. Tü je sprejeo tüdi našo

prekmursko deputacijo. — Prve dni avgusta je bio prvi orlovski tabor v Maribori. Do 40 jezer krščansko mislečih ljudi je prišlo na to slavnost še z Francoz-koga, Amerike itd. krščanske mladine, visoki gostje ministri, več pišpekov itd. Nas Prekmurcev je bilo do jezero. Posebni vlak smo meli. — Te mesec zadnje dni so meli ravnoti v Maribori svoj tabor „svobodomiselni“ ali protiverski „sokoli“. Čeravno je do 4 jezero sokolov i do 25 jezero ljudi prišlo vkli, navditišenosti ne bilo. Kje ne vere, nega diše. Najlepše na orlovskom tabori

Orlovski tabor v Maribori: Sv. meša na Glavnom trgi.

je bilo, kda so vnogi deset i desetjezeri poslišali sv. mešo i predgo — pri sokolah pa bože službe nej bilo, čeravno se je to v nedelo vršilo i so vsi krščeniki bili. Tu se je pokazala razlika med krščanskim „Orlom“ in nekrščanskim „Sokolom“. — Ustanovila se je „mala ententa“, to je Jugoslavija, Čehoslovaška i Rumunija so sklenile vojaško zvezo, da bode edna drugo branila, če bi je štera druga država napadnola. — Volitve za ustanovo (alkotmây) to je kakša bo forma orsačka, kakše ravnanje v njem, jeli de se vse z Belgrada ravnalo, ali pa ostanejo tudi pokrajinske vlade v Ljubljani, Zagrebi itd. te volitve so razpisane meseca sept. 7. i vršile se bodo nov. 28. Slovenski orsag de volo 40 poslancov (követov). — D' Anunzio je razglašo reško republiko (Fiumo) a naša država je ne priznala, zato ka je Reka v Londoni nam prisojena. — Letina letošnja je bila precí dobra po celom sveti, pri nas v Prekmurji pa jako dobra. — Glasüvanje na Koroškom je Koroško spravilo pod N. Avstrijo. — Grčki krao je vmro, guči se, da je zastrupljen (zagiftn).

Slalna tábla časa, kda nam živina skoti.

Den púsčanja			Skoti nam			Den púsčanja			Skoti nam					
kobila	kravá	ovca	kobila	krava	ovca	kobila	krava	ovca	kobila	krava	ovca			
Jan. 1	Dec. 2	Okt. 3	Jun. 4	Apr. 2	Maj. 5	Apr. 5	Febr. 9	Okt. 6	Aug. 22	Sept. 6	Aug. 7	Jun. 13	Febr. 7	Dec. 27
5	6	12	9	23	9	9	13	10	29	10	11	17	11	13
9	10	16	12	Maj. 17	13	13	17	14	Sept. 2	14	15	21	15	Jan. 4
13	14	20	16	5	17	17	21	18	6	18	19	25	10	8
17	18	24	20	9	22	21	25	22	10	22	23	29	23	12
21	22	26	24	13	25	25	Marc. 1	23	14	26	27	Jul. 3	27	16
23	26	Nov. 1	28	17	29	29	5	30	18	31	31	Marc. 3	20	16
29	30	5	Jul. 2	21	Jun. 2	Maj. 3	9	Nov. 3	18	Okt. 4	Sept. 4	11	1	24
Febr. 6	Jan. 3	9	6	25	6	7	13	7	22	8	8	15	11	28
7	13	10	10	29	10	11	17	11	30	12	12	19	15	Febr. 1
10	11	17	14	Jun. 2	14	15	21	15	Okt. 4	16	16	23	19	5
14	15	21	18	6	18	19	25	19	8	20	20	27	23	9
18	19	25	22	10	22	23	29	23	12	24	24	31	27	13
22	23	29	26	14	26	27	Apr. 2	27	16	28	28	Aug. 4	31	17
26	27	Dec. 3	30	18	30	31	6	Dec. 1	20	Nov. 1	Okt. 2	8	Apr. 4	21
Marc. 2	Febr. 4	11	Aug. 3	26	Jul. 4	Jun. 4	10	5	24	5	6	12	8	25
6	Febr. 7	8	11	22	8	8	14	9	28	9	10	16	10	Marc. 1
10	11	15	11	30	10	12	18	13	Nov. 1	13	14	20	16	5
14	12	19	15	Jul. 4	16	16	22	17	5	17	18	24	20	9
18	16	23	19	Jul. 8	20	20	26	21	9	31	22	28	24	13
22	20	27	23	12	24	24	30	26	13	25	26	Sept. 1	28	17
26	24	31	27	16	28	28	Maj. 4	29	17	29	30	5	3	21
30	28	Jan. 4	31	20	Aug. 1	Jul. 1	8	Jan. 2	21	Dec. 3	Nov. 3	9	6	25
Apr. 3	Marc. 4	8	Sept. 4	24	5	6	12	6	23	7	7	13	10	29
7	12	16	12	28	9	10	16	10	29	11	11	17	14	Apr. 2
11	12	18	15	Aug. 1	13	13	20	14	Dec. 3	15	15	21	18	6
15	16	20	16	5	17	18	24	18	7	19	19	25	22	10
19	19	20	24	9	21	22	28	22	11	23	23	29	26	14
23	24	29	24	13	25	26	Jun. 1	26	15	27	27	Okt. 3	30	18
27	28	Febr. 1	28	18	29	30	5	24	19	21	Dec. 1	7	Jun. 3	
Maj. 1	Apr. 1	5	Okt. 2	21	Sept. 3	Aug. 3	9	Febr. 3	23					

Senje (Sejmi), proščenja, v Prekmurji.

Beltinci jan. 20., febr. 24., april 25., junij 27., julij 15., nov. 5.

Bogojina maj 19., september 4.

Cankova marc 19. v ponedeljek po cvetnoj i sv. Trojstva nedeli,
na Rupertovo v sept. i nov. 11.

Črensovci maj 3., sept. 14. i v ponedeljek po teh dnevah.

Dobrovnik v ponedeljek po Telovom, jul. 25.

Dokležovje junij 18., august 21.

Dolenci junij 16., december 6.

Dolnja Lendava jan. 25., po 2. postnoj nedeli v četrtek, na
velki četrtek, v ponedeljek po Risalih, jul. 28., aug. 28.,
okt. 28., nov. 25., v četrtek pred Božičom.

Grad (G. Lendava) marc 28., jun. 20., aug. 16., sept. 29., nov. 30.

Hodoš marc 10., jul. 5., aug. 19., okt. 4.

Križavci apr. 16., jun. 4.

Krog maj 4.

Küzdoblan na Križni četrtek.

Martjanci maj 6., aug. 6., nov. 11.

Petrovci jun. 4., jul. 4., sept. 8., okt. 28.

Pužavci jul. 13.

Püconci maj 28., jul. 10., sept. 10., nov. 10.

Rakičan marc 26., v tork pred risalih, jul. 2., aug. 16., okt. 8.

Selo prvo nedelo po Srpnoj Mariji i Miklošovom.

Sobota v tork pred fašenkom, v ponedeljek po čarnoj nedeli,
na mesec po risalskom pondelki, junij 24., august 24.
okt. 15., dec. 6.

Sv. Bedenek pred pepelnicov, po postnih kvatrah, po cvetnoj
nedeli, po jesenskih kvatrah, i pred božičom, vsikdar v
ponedeljek.

Sv. Jelena aug. 18.

Sv. Jürj apr. 24.

Tišina febr. 25., jun. 5., sept. 8—9.

Törnišče drugi tork po vüzmi, v četrtek pred risalami, na
Antonijovo, v četrtek pred velkov mešov, drugi den po
maloj meši, v četrtek njenogo tjedna, okt. 4. i vsaki,
četrtek svinjsko senje.

